# ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ—ПАРТИИН ТҮСЭБ—ОЛОН ТҮМЭНЭЙ ЗОРИЛГО

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана

# БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 47 (11033) | 1966 оной февралиин 25, пятница | Сэн 2 мүнгэн

«Байкал» колхозой Зуһалангай һаалиин фермын малшад коммунис ажалай коллектив гэһэн хүндэтэ нэрэ солодо хүртэнхэй. Энэ коллективэй амжалтада мал адуулагша Гомбо Шагдуровай аша габьяа ехэ. Гомбо Шагдуров үнеэдээ жэлэй дүрбэн сагта һайн бэлшээритэй газарта адуулха, һү шэмыень дээшэлүүлхэ гэжэ саг үргэлжэ оролдожо ябадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. Шагдуров.

## ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ДАЙШАЛХЫ ЗОРИЛГО

Мүнөө үе саг улад зоной сэдьхэл бодол хүдэлгэмөөр, бахархал[?]ямаар, гүнзэгы удха шанартай һони һониин ушарнуудаар угаа [баян]. Энэшье тиимэ гайхалтай бэшэ. Бухы түрэл оронойнгоо олонитэ ажалшад Коммунис партиингаа ээлжээтэ XXIII съездын нээгдэхые хүлеэжэ ядан байнал.

Энэ түүхэтэ ушарые эрхимээр угтаха гэһэн ехэ бэлэдхэлэй ябадал, социалис мүрысөөнэй охиной дүлэтэн дэлбэржэ, үргэн нииитын [һ]айхи үүсхэлэй, оюун бэлигэй улам бадаржа байһан үедэ үшөө нэгэ [ү]лгэдэшэгүй ушарал совет арадай анхарал халуунаар татаба. [Т]иигэжэ һая КПСС-эй ЦК-гай Пленум зарлагдажа, тэндэ 1966—1970 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй проект зүбшэн хэлсэгдээ, [баталаг]даа. Тиигээд Пленум хадаа тэдэ Директивэнүүдэй проектые [бух]ы партийна организацинуудта, ажалшадай суглаанууд дээрэ, [үргэ]лжэлэн хэблэлээр дамжуулан зүбшэн хэлсэхэ гэһэн шиидхэбэри [абаһан] байна.

Табан жэлэй туршада СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб тушаа Директивэнүүдэй проект өөрынгөө удха шанараар гайхамшагта документ гээшэ. Тиимэл һэн туладань манай партиин, совет арадай, [бух]ы дэлхэйн олонитэ ажалшадай анхарал имагтал КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй энэ проектдэ зорюулагданхай байна. Мүнөө үе сагай удха түгэлдэр энэ документтэй совет хүнүүд тон анхаралтайгаар, баяр баясхалангай оршон байдалда танилсажа байна[д]уу. Манай Эхэ оронойхүсэ шадалые улам хүгжөөхэ, хүн зоной [байд]алые бүри һайжаруулха эрхэ байдал олгохоор зохёогдоһон [пар]тиин энэ дайшалхы программые бүхы совет арад үнэн зүрхэнһөө һайшаана, ниитээрээ дэмжэнэ.

Манай партиин политика гүн гүнзэгы, холын хараата удха шанартай. Коммунис байгуулалгатай сэхэ холбоотой гол шухала асуудалнуудаар шиидхэбэри абахынгаа урда тээ манай парти тэрээн тухайгаа арад зонтоёо зүбшэдэг, тэдэнэй ажаглалта, дурадхалнуудые хүлеэн абадаг — иимэ онсо шэнжэ түхэлтэй бшуу. Тэрэнэйл [ё]һоор шэнэ табан жэл соо совет арадай бэелүүлхээр хараалһан зорилгонуудай проект ниитэ олоной үзэмжэдэ табигдаба. Тиигэжэ лэ хаа хаанагүй — партийна эхин организацинуудай нээмэл [суглаан]тын, аймагай, городской партийна эдэбхитэдэй болон ажалшадай суглаанууд дээрэ энэ проектые зүбшэн хэлсэхэ, үргэн олониитын ажалшадта тэрэнэй удхые ойлгуулха, тайлбарилан нэбтэрүүлхэ [ехэ] хүдэлмэри эхилбэ.

Мүнөө республикымнай али бүхы промышленна предприятинууд, барилганууд дээгүүр, эмхи зургаануудаар, колхоз болон совхозуудаар, хүн зоной ажаһуудаг газарнуудаар, тосхон һууринуудаар, хүдөө нютагуудаар ниитэ-ойлгуулгамжын хүдэлмэриин дэлисэ [түр]гэн охитойгоор дэлгэржэ захалба. Партиин политикые арад зондо дамжуулан хүргэхэ нангин үялгатай агитаторнууд, лекторнууд, элидхэгшэд ажалшадай дунда ниитээрээ гаража байна.

Буряадай гигант. Олон мянган хүдэлмэришэдэй дунда ойлгуулгамжын хүдэлмэри ябуулхаяа 750 таран агитаторнууд гаранхай. Партиин XXIII съездын Директивэнүүдэй гүн удхые тэдэнэр тайлбарилжа байна. Заводой партком энэ шухала документ шудалалгые хүн бүхэнэй хэрэг болгохо зорилгоор партийна эхин организацинуудай секретарьнарай, ханын газетэнүүдэй редакторнуудай зүблөө үнгэргэжэ, тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалба.

Партийна организацинуудай үмэнэ тон харюусалгатай зорилгонууд мүнөө табигдаа. Эгээл энэ үедэ партийна организацинууд өөһэдынгөө ударидахы, эмхидхэхы, дайшалхы мэргэжэл шадабарине харуулха болоно. Тэдэнэйл эмхидхэхы үүргэһээ, тодо мэргэн ажал ябуулгаһаа ойлгуулгамжын ехэ хүдэлмэриин ашаүрэнь дулдыдаха байна. КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэлгые политическэ [ехэ] хэмжээндэ үнгэргэхэ, ажалшадай, коммунистнуудай оруулһан [бүх]э дурадхал, шүүмжэлхы ажаглалта бүхэн нарин нягтаар анхаралдаха зэргэтэй ха юм.

Энэ хүдэлмэри ехэ харюусалгатайгаар үнгэргэхэ шухала. Шэнэ табан жэлэй зорилгонууд алишье талаһаань харагдаха зүбшэгдэхэ, гүнзэгыгөөр мэдэрэгдэхэ ёһотой. Тиихэдээ ажалшад өөһэдынгөө анхаралые илангаяа үйлэдбэриче түргөөр хүгжөөхэ, доторой арга боломжонуудые, нөөсэ дарасануудые дууһан энэ хэрэгтэ зорюулха, [ажахын, соё]л культурын, гэгээрэл болбосоролой улам саашаа дэлгэрхэ асуудалнуудта хандуулха жэшээтэй. Партийна болон ажалшадай суглаанууд хурса удхатайгаар, политическэ ба ажалай дэбжэлтын оршон байдалда үнгэргэлгэ имагтал партийна организацинуудай, тэдэнэй хүтэлбэрилхы органуудай эдэбхи хэшээлһээ эшэ үндэһэтэй [болохо]жэ сэхэ тэмдэглэлтэй.

Оронойнгоо арадай ажахые табан жэлэй туршада улам саашань хүгжөөхэ талаар партиин хараалһан хэмжээ ябуулгануудые зүбшэн хэлсэлгэ, олониитэдэ тайлбарилга хадаа коллектив бүхэнэй өөһэдынгөө социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэлгэтэй нягта холбоотой. Табан жэлэй түсэбые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө үдэр бүри түрүүшын үдэрһөө эрид шангаар, харюусалгатайгаар [ажалла]лхэ зорилго табигдана. Теэд энэ зорилгын бодото дээрээ дүүргэлтые хэн эмхидхэхэб? Партийна организаци ха юм даа.

Партийна организацинуудай саашанхи ажал ябуулгын хараа [зор]илгам, бэелүүлхэ гол зорилгонуудынь хэзээ хэзээнэйхиһээ тодо [тод]орхойгоор, сэсэн мэргэнээр тодорхойлогдонхой. КПСС-эй ЦК-гай мартын, сентябриин Пленумүүд промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриие саашадань улам хүгжөөхэ, экономическа үндэһэ һуурииень заабарилан элирхэйлжэ үгөө. Ажахые эрхилхэ талаар партийна организацинуудай зорилгонууд тухай Директивэнүүдэй проект дотор удха түгэлдэрөөр бэшэгдэнхэй. Гадна һая үнгэрһэн областной партийна конференци мүн лэ республикын партийна организацинуудай ажал ябуулгадахи дутуу дундануудые элирүүлхэ зуураа, партийна хүдэлмэриие һайжаруулха, парторганизацинуудые ёһотой дайшалхы мэргэжэл шадабаритай, хүтэлбэрилхы хүсэн болгохо талаар тодорхой хэмжээнүүдые хараалһан байна.

Өөһэдынгөө үүргые дээшэлүүлжэ, ниитын дунда нүлөө ехэтэй болжо шадаһан партийна организацитай газарта хэзээдэшье үйлэдбэриинь хэрэг амжалта түгэс байдаг, хэһэн юумэниинь бүтээмжэтэй, ажалшадынь эдэбхи үүсхэлтэй, харюусалга ехэтэйгээр, шэн сэдьхэлтэйгээр хүдэлдэг, шэнэ амжалта туйладаг бшуу.

ЛВРЗ-гэй олонхи партийна эхин организацинууд, «Электромашина» заводой, Онохойн модоной комбинадай, Хяагтын аймагай Үдэрхиин совхозой, Сэлэнгын совхозой Ехэ-Сагаанай фермын партийна организацинуудай ажал ябуулгые жэшээ болгон харуулмаар. Тэдэнэй элсүүлхы партийна нүлөө ехэ, хүтэлбэринь тодорхой, хүн зоной дунда хүндэтэй. Иимэл хадань дээрэ хэлэгдэһэн предприятинууд түсэб, уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэдэг, экономическа үрэ ашагынь ходо һайжаржа байдаг, хүмүүжүүлхы, ниитэ-политическэ хүдэлмэри зүбөөр, ниитын хэрэгтэ туһатайгаар эрхилэгдэдэг.

Табан жэлэй түсэб бэелүүлгын эхин табигдаба. Совет арадай шэнэ эршэ хүсэтэйгөөр, хаба шадалтайгаар энэ ехэ зорилгые дабан гарахаар бэеэ зэһэн жагсаба, түрүүшын амжалта туйлажашье байна. Тэдэнэй политическэ эдэбхиие, ажалай дэбжэлтые ударидаха, коммунис байгуулалтын үедэ шэнэ илалта туйлахын түлөө ехэ тэмсэлдэ олонитэ зониие үргэнөөр элсүүлхэ хүсэн хадаа партийна организацинууд, бүхы коммунистнууд болоно. Энэ ехэ үүргэеэ эрхимээр дүүргэхын тула хүсэлэл оролдолгоёо тэдэнэй гаргаха [ёһ]отойнь дамжаггүй.

## ЭМХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛБЭ

*Шэнэ жэлэй түрүүшын һарын [?] Хэжэнгын совхозой 4-хи отделени[?] сэгсэлэгдэбэ. Һаалиин [үнеэ]нүүдые хаража үзэхэдэ, А. [?]юнов, Т. Ринчинов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг фермын һаалишад [үнеэ]нүүдээ зүбөөр эмхидхэжэ, малдаа хоол наринаар хубаарилан [?] шадиһанай ашаар амжалта [туй]лаба. А. Раднаевой даагша [?]ын һаалишад түсэбөөр хаамһан 100 центнерэй орондо 202 [цент]нер һү гүрэндэ тушаажа, мүн [?]дэ түрүүлээ. Мүн Т. Ринчиновэй даагша Улзытын гүүртынхид муу бэшээр ажаллаа. Эдэнэр даабариһаа гадуур 45 центнер һү январь һарада гүрэндэ худалдаһан.*

*Партиин XXIII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоһон һаалишад Н. Цыбикова, Ф. Трофимова, В. Лииейцева, Т. Иванова, Е. Михайлова гэгшэд эрхимлэжэ, нютагаа магтуулна. Эндэхи отделениин һаалишад һү һаалгаар I-дэхи квартадай түсэб мартын 1-дэ дүүргэхээр зоригжонхой.*

Х. ЖАМСАРАНОВ.

Хори.

## КПСС-эй XXIII СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

# ХЭХЭ АЖАЛНАЙ ТОДОРХОЙЛОГДОБО

Газетэнүүдтэ толилогдоһон шэнэ табан жэлэй Директивэнүүдэй проект манай коллективэй дунда ажалай ехэ эдэбхи бадаруулаа. Эхэ оронoймнай экономико хүгжөөхэ агууехэ программаар баярлангүй байха аргагүй гэжэ хүдэлмэришэд мэдүүлнэ.

— Эдэ үдэрнүүдтэ бидэнэр ехэ баяртайбди. Табан жэлэй программа бэелүүлхэ хэрэгтэ манайшье коллективэй туһа нэмэри байха юм,—гэжэ машинно-ванна цехэй начальнигай орлогшо В. М. Балилец хөөрэнэ.

Тэрэнэй иигэжэ хэлээшэнь яһала удхатай байха. Манай коллектив заводойнгоо 1966—70 онуудай түсэб һаяхан баталан абаба. Табан жэлнүүдэй туршада бага бэшэ ажал хэхээр хараалангхайбди.

Заводой хоёрдохи системые проектээр хараалагдаһан хүсэ шадалдань хүргэхэ гэһэн түрүүшын ээлжээнэй зорилго манай урда табигдаа. 1970 ондо 2,5 миллиметр зузаантай 15 миллион 300 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл үйлэдбэрилхэ түсэбтэйбди. Манай заводой ерээдүйн хүгжэлтэ ганса сонхын шэл үйлэдбэрилгые ехэдхэхээр хизаарлагдана бэшэ. Табан жэлнүүдэй туршада шэнэ зүйлнүүд, тусхайлбал, 100 мянган кубометр сталинит, 150 мянган дүрбэлжэн метрэй витринын шэл, 500 мянган дүрбэлжэн метр елэгэр шэл заводтомнай үйлэдбэрилэгдэхэ юм. Эдэ зүйлнүүд арадай ажахыда шухала хэрэгтэй юм. Тэрээгээр Сибириин, Алас-Дурна зүгэй предприятинууд хангагдаха.

Арадай ажахые хүгжөөхэ талаар партиингаа хараалһан түсэбые коллективнай бэелүүлжэ эхилээ, түрүүшынгээ амжалта туйлаа. Февралиин 20 хоног соо түсэбһөө гадуур 7 вагон сонхын шэл үйлэдбэрилэгдөө.

Шэнэ табан жэлэй түсэбэй Директивэнүүдэй проекттэй танилсаһан хүдэлмэришэд эдэ үдэрнүүдтэ ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлжэ байнхай. Жэшээлхэдэ, ахалагша мастер О. В. Чепизубова, шэл шанагша Е. С. Божедомов, машинистнүүд А. В. Вершинский, Рашид Дашкин гэгшэдэй түрүү халаан ажалай ехэ амжалта туйлаа. Тэдэнэр һүүлшын халаанай даабаряа 123,6 процентдэ хүргэһэн байна. Иигэжэ халаан соо түсэбһөө гадуур нэгэ вагон эрхим һайн сонхын шэл үйлэдбэрилэгдэбэ.

— Шэнэ шэнэ амжалта туйлажа, Эхэ оронoо баясуулхын тула хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллахабди,—гэжэ нүхэр Божедомов мэдүүлнэ.

Гүрэнэй түсэб, абаһан уялгаяа хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө мүрысөөн шэнэ хүсэтэйгөөр хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрбэ.

Уржадэр заводой агитаторнуудай семинар үнгэргэгдөө. Табан жэлэй түсэбэй Директивэнүүдэй проектые ажалшадта тайлбарилжа үгэхэ асуудал семинар дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Тэрэнэй һүүлээр агитаторнууд цех, участогуудтаа гаража, Директивэнүүдэй проект тушаа хөөрэлдөө үнгэргэжэ байнхай.

К. ИСАКОВ,
Улаан-Үдын шэлэй заводой түсэблэлгын таһагай начальник.

## ХҮСЭН НЭМЭНЭ

Шэнэ табан жэлдэ СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ түсэб тушаа КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд тухай партиин ЦК-гай проекттэй манай совхозой хүдэлмэришэд танилсажа байна. Фермэ, гүүртэ, отаранууд дээгүүр агитаторнууд ябажа, ажалшадай дунда хөөрэлдөө эмхидхэнэ.

Эхэ оронойнгоо экономикын ямар ехээр алхам хэхэ, промышленность, хүдөө ажахы болон бусад һалбаринуудай хэды ехээр хүгжэхэ байһанда хүн бүхэн омогорхоно. Илангаяа хүдөө ажахые хүгжөөхэ, хүн зоной ажана байдалые улам һайжаруулха талаар хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудые ажалшад үнэн сэдьхэлһээ дэмжэнэ, шэнэ хүсэ нэмэнэ.

Теэд энэ түсэб амжалтатайгаар бэелүүлхын тула хүн бүхэн, ажахы бүхэн, аймаг, республика бүхэн урдаа хараалһан түсэб даабаряа амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө мүнөөнһөө оролдохо болоно.

Манай совхоз город шадарай ажахы хадаа табан жэлэй туршада һү, мяха, үндэгэ, хартаабха абалгые эрид ехэдхэхээр хараалһан байна. Тиимэһээ мүнөө үедэ партиин XXIII съездын Директивэнүүдэй проекттэй танилсажа байха зуураа, ажахыда бии байһан дутуу дундануудые усадхаха, совхозоо ашаг олзотой болгохо тушаа бодото хэмжээ абтажа байна.

И. МОДОРОВ,
Эрхирэгэй совхозой парткомой секретарь.

## Түсэбэй дүүргэлтэ амжалтатай

«Эрдэм» совхозой табадахи отделениин хонишодой отарые даагша Базар Будажапов түл абалгаяа дүүргэхэ дүтэлөө. Тэрэнэй адуулжа байһан 490 эхэ хонидһоо 420 хурьгад абтаад байна. Саана үлдэһэн далаад хонидынь үглөө мүнөөгүй түллэхөөр хүлеэгдэнэ.

Б. ЦЫРЕНОВ.

Мухар-Шэбэр.

## ҮДЭР БҮРИ ОЛОШОРНО

Шэнэ жэлэй түл абалгада түгэс бэлэдхэлтэй байһан Үдын совхозой 3-дахи отделениин хонишод сүлөө тухагүй ажаллажа байнхай. Ахалагша хонишон Мэдэгма Бадмаевагай отарада 260 хурьган абтаад, нэгэшье гарза хоролтогүй түлжэнэ. Эндэхи отарада олонхи хонидынь түрүүшынхеэ түрэхэ түлгэнүүд юм. Тиибэшье үрэжүүлгэ зүбөөр хэһэнэй ашаар һайнаар ондо ороно, абтаһан түлынь оедэргэн, үбшэ хамшагта дайрагданагүй. Мүнөө хонидтоо һайхан үбһэ, шэмэтэ силос, концентрат эдюүлнэ.

— Үнгэрөөшэ жэлдэ зуун эхэ хониин бүриһөө 97 хурьга абажа, толгой бүриин 3,5 килограмм нооһо хайшалһамди. Харин байгша ондо хониин бүхэнһөө хурьга абаха, 3,7 килограмм һайн шанартай нооһо хайшалха зорилготойбди,—гээд хонишод Санжежин Хусаев, Будама Содномова гэгшэд хөөрэнэ. Эндэхи отарын хонишод партиин XXIII съездын нээгдэтэр бүхы хонидоо түрүүлжэ, абаһан уялгаяа бэелүүлхээр хараална.

Н. ХАЗУЕВ.

Хори.

*ЛВРЗ-гэй локомотив хабсаралгын цехэй электро-гагнууршан Николай Андреевич Мулычкин партиин ээлжээтэ съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, халаан бүхэнэйнгөө нормые ходо үлүүлэн дүүргэнэ, хүдэлмэришэн-залуушуулай үдэшын һургуулида һайнаар һуралсана.*

*ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. А. Мулычкин гагнуури хэжэ байна.*

В. МУЛЛЕРАЙ фото.

## Уялгань дүүрэхэ дүтэлөө

Бага балшар наһанһаа мал адуулжа һураһан Энхэ Бадмаевич мүнөө колхозойнгоо баялиг—хониин ажал дээрэ хүдэлжэ ябана. Загараiн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо ахалагша хонишоноор хүдэлжэ ябаһан Э. Б. Батуев 369 эхэ хонидһоо 320 хурьга абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байнхай. Февраль һарын дүүрэтэр үшөө 50—60 түл абахаар нүхэр Батуев хараална.

А. КОНДРАТЬЕВ.

# ОРОНОЙ ШЭНЭ ДЭБЖЭЛТЫН ПРОГРАММА

### СОВЕТ БОЛОН ХАРИИН КОРРЕСПОНДЕНТНҮҮДТЭ ЗОРЮУЛАГДАҺАН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

МОСКВА, февралиин 23. (ТАСС). 1966—1970 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүдэй проект тухай асуудалаар совет болон хариин журналистнуудта зорюулагдажа, Гадаадын оронуудтай культурна холбоо байгуулха талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи комитедтэ пресс-конференци болоо. СССР-эй Госпланай коллегиин гэшүүн Н. П. Лебединский журналистнуудай үмэнэ үгэ хэлэжэ, шэнэ табан жэлэй гол зорилгонуудые, зарим онсо шэнжые тайлбарилһан байна.

Экономикын хүгжэлтые, совет арадай байдал һайжаруулгые улам саашадань түргэдхэхэ гээшэ шэнэ табан жэлэй түсэбэй шухала шэнжэнь болоно гээд тэрэ тэмдэглээ. Урда жэлнүүдэйхитэй сасуулбал оронoй национальна доход, хүн зоной бодото олзо нэмэхэ юм.

Промышленность болон хүдөө ажахыда ажалай бүтээсэ горитойгоор дээшэлхэ. Жэшээлхэдэ, хүдөө ажахын үйлэдбэридэхи капитальна хүдэлмэридэ мүнгэ һомололго хоёр дахин нэмэхэ. Колхоз, совхозууд шэнэ техникэ олоор, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр абаха. Үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргалга урда мэтэ түргэнөөр нэмэхэ байна.

Ажалшадай түрүүшын һанамжанууд арадай ажахые хүгжөөхэ шэнэ табан жэлэй түсэбые совет хүнүүдэй һайшаажа байһые гэршэлжэ үгэнэ. Тэдэнэр дурадхалнуудые оруулжа, социалис экономикые бүри түргэнөөр хүгжөөхэ нэмэлтэ арга боломжонуудые элирүүлжэ шадаха гэжэ бидэнэр хүлеэнэбди гээд Н. П. Лебединский хэлээ.

Журналистнууд Н. П. Лебединскидэ олон асуудалнуудые табижа, дэлгэрэнгы хүсэд харюунуудые абаһан байна.

## СССР-эй Журналистнуудай союзда

МОСКВА, (ТАСС). «1966—1970 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIII съездын Директивэнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проект журналистнуудай бүхы республиканска, областной организацинуудай үмэнэ, оронoй бүхы журналистнуудай үмэнэ харюусалгатай зорилгонуудые табина. Энээнтэй дашарамдуулан, СССР-эй Журналистнуудай союзай секретариадай заседани февралиин 22-то боложо, тогтоол баталан абаа. Табан жэлэй хараануудые тайлбарилгада болон үргэнөөр зүбшэн хэлсэлгэдэ газетэ, журналнуудай редакцинуудта, хэблэлэй газар, радио болон телевиденидэ түргэнөөр туһаламжа үзүүлхэ шухала байһан тухай энэ тогтоол соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Директивэнүүдэй проектнүүдые газетэ, журналнуудай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй гүнзэгыгөөр шудалха ябадал эмхидхэхыень съездын Директивэнүүдэй проектые хэблэлдэ һайнаар зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаһан тодорхой хэмжээнүүдые хараалхыень. энэ шухала документые ажалша бүхэндэ ойлгуулхын тулада журналистска бүхы элдэб янзын жанр болон түхэл маягые үргэнөөр хэрэглэхыень союзай организацинуудта правлениин секретариат һанамжалан дурадхаа.

## Г. Вильсон Л. И. Брежневтэй уулзаба

Великобританиин премьер-министр Гарольд Вильсон КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Л. И. Брежневтэ февралиин 23-да орожо уулзаа. Али алинай һонирходог уласхоорондын оршон байдалай асуудалнуудаар, тэрэшэлэн хоёр талын харилсаанай асуудалнуудаар уулзалгын үедэ хөөрэлдөөн болоһон байна.

(ТАСС).

## Кремль соо хөөрэлдөөн болобо

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Великобританиин премьер-министр Гарольд Вильсон хоёр февралиин 23-да Кремль соо хөөрэлдэжэ, уласхоорондын асуудалнуудаар, тэрэшэлэн Советскэ Союз Англи хоёрой хоорондохи харилсаанай асуудалнуудаар саашадань һанамжануудаа мэдэлсээ.

(ТАСС).

# ДЭЭДЭ ХАЙРАНУУДТА ХҮРТЭБЭ

Ангара мүрэн дээрэ Братска гидростанци бодхохо зорилгые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнь, Эсэгэ оронoй гидроэнерги барилгые хүгжөөлгэдэ ехэ амжалта туйлаһанайнь түлөө СССР-эй Энергетикын болон электрификациин министерствын «Братскгэсстройе»—Братска гидроэлектростанци барилгын тусхай управлениие СССР-эй Верховно Соведэй Президиум Ленинэй орденоор шагнаа.

Братск гидроэлектростанциие бодхолгодо элитэ ехэ амжалта туйлаһанайнь, гидро-барилгануудые бодхолгодо шэнэ технологическа шиидхэбэринүүдые болон ажалай түрүү онол аргануудые тодорхойлон нэбтэрүүлгэдэ, электро-дамжуулгын утаһа гаталгада, түхеэрэлгэнүүдые хабсаралгада ехэ туһа нэмэри оруулһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиум иимэ хүнүүдтэ Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгоо: Бурмистров Петр Васильевичта—«Братскгэсстройн» экскаваторай машинист; Галин Антон Герасимовичта—«Братскгэсстройн» жолоошо, Гиндин Арон Марковичта—«Братскгэсстройн» главна инженер; Горемыкин Алексей Петровичто — «Гидроэлектромонтаж» гэжэ трестын хабсаргагшадай бригадир; Дробышева Валентина Алексеевнада—«Братскгэсстройн» бетон шудхагшад; Корнев Петр Егоровичто—«Гидромонтаж» гэжэ трестын хабсаргагшадай бригадир; Наймушин Иван Ивановичта — «Братскгэсстройн» начальник; Ревтов Владимир Ивановичта — «Братскгэсстройн» комплексно бригадын бригадир; Сахатырнь Василий Яковлевичта — «Спецгидроэнергомонтаж» гэжэ трестын хабсаргагшадай бригадир; Суханов Герман Константиновичта — С. Я. Жугай нэрэмжэтэ «Гидропроект» гэжэ институдай «Братскгэсэй» таһагай начальнигай орлогшо.

Братск гидроэлектростанциин барилгын тусхай управлениин — «Братскгэсстройн», барилгын болон хабсаралгын трестнүүдэй, промышленна предприятинуудай проектнэ, научно-шэнжэлэлгын олон хүдэлмэришэд, инженер, техникүүд, алба хаагшад СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнагдаа. Тэдэнэр гидростанци барилгада эгээн лэ ехээр шалгарһан байха юм.

## Дэлхэйн арадууд алдарта ойе тэмдэглэнэ

Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой 48 жэлэй ойе дэлхэйн түрүү олонитэ баяр баясхалантайгаар тэмдэглэнэ. Гайхамшагта үдэрэй хүндэлэлдэ зорюулагдаһан баярай суглаанууд Чехословаки, Болгари, ГДР, Польшо болон бусад олон оронуудта үнгэргэгдэжэ, фашис дарлалтаһаа арадуудые сүлөөлхэ хэрэгтэ совет зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэгнэшэгүй ехэ габьяатай байһаниинь тэмдэглэгдээ.

Совет Армиин болон Далайн-Сэрэгэй Флодой 48 жэлэй ойе гадаадын хэблэл үргэнөөр тэмдэглэһэн байна.

«Абяанһаа түргэнөөр шуумайн ниидэдэг самолёдуудаар, бата бэхи хуягаар, ракетэнүүдээр хангагдаһан, оньһожоруулагдаһан Совет Арми социалис байгуулалтын өөрыгөө хамгаалха шадабариин гол хүсэниинь, дэлхэйн шэнэ дайнай гал түймэр шатаахые эрмэлзэдэг империалис этэгээдүүдэй амыень татадаг найдамтай түшэг тулгуури болоно» гээд Польско сэрэгэй «Жолнеж вольности» гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

## СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1966 оной февралиин 22-ой Указаар Карелиин АССР-эй промышленностиин, хүдөө ажахын 247 түрүүшүүл, эрдэм болон соёлой хүдэлмэрилэгшэд Карелиин АССР-эй арадай ажахые, эрдэм болон соёлые хүгжөөхэ хэрэгтэ амжалта туйлаһанайнгаа түлөө СССР-эй орденууд, медальнуудаар шагнагдаа.

(ТАСС).

## *Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй заочно һуралсал*

Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта ажаллаха мэргэжэлтэдые техникумүүдтэ заочноор һурган бэлдэлгын хэрэг Росси Федераци дотор улам үргэдхэгдэжэ байнхай. Мүнөө жэл хүдэлмэриһөө һамшангүй 15.500 хүн һуража байна гэжэ РСФСР-эй Худалдаа наймаанай министерствэһээ ТАСС-ай корреспондент мэдээсэбэ.

(ТАСС).

Ногоон зандань хатаажархиһан уляаһа, хуһа модоной набша намаан үбэлэй сагта хурьгадта туһатай шэмэтэй һайн, витамин ехэтэй тэжээл гэжэ Хэжэнгын совхозой (Хорн) дүрбэдэхи фермын хонишон Мунко Цыдыпов һайн мэдэхэ болонхой. Энэ отарынхид жэл бүри набшаһата тэжээл ехээр бэлдэжэ, һая түрэһэн хонидто, хурьгадта эдюулнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мунко Цыдыпов отарынгаа залуу хонишон Самат Сафиулинтай набшаһата тэжээл хонидтоо эдюулхээр бэлдажэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Коммунист тухай хөөрөөн

# АЛДАР СУУНЬ—ЭРХИМ ХОНИШОН

Афанасий Афанасьевич олон жэлдэ комплексно бригадын бригадираар хүдэлһэн намтартай. Тиихэ үедэ тэрэнэй хабаадахагүй юумэнь үгы байгаа һааб даа. Газар тариалан эрхилэлгэ һайн мэдэхэ тон шухала. Мал ажал гээшэ бүришье һаа оорсэ һалбари. Мэргэжэл шадабари, дадал тодхол мүн лэ нилээдхэн хэрэгтэй. Үшөө тиихэдэ техникэ... Тэрэнэй ажатлажа ябахадань, хонин ажал юундэшьеб өөдэлдэггүй һэн. «Хажуудаа хэрэгтэй хүнүүдые абаад, нэгэ бүлэг эхэ хонидые харууһалаад туршаа һаа яаха юм ааб. Хэр гэлдэгдэхэ гээшэб» гэһэн бодол коммунист Мясниковой сэдьхэлые ходо эзэлдэг, хүлгүүлдэг болоо һэн.

Теэд яахаб. Нэгэл иимэ бодолой турэһэн хойно туршахал хэрэгтэй. Тиигэжэ Афанасий Афанасьевич зургаан жэлэй саада тээ колхозойнгоо хонишон болон хүдэлжэ эхилһэн жэшээтэй. Тэрэ үедэ хонидой үбэлдөө эдихэ үбһэ тэжээл тушаа балай һаналаа табидаггүй һэн. Түрэхэшье байг, һубайшье байг—хамаагүй, зунһаа байтагай үбэлдөө бага зэргэ халуулһан нэрэ зүүгээд, тунга саһа махуулжа, аяар холын бэлшээри руу туужа адуулдаг заншалтай байгаа. Илангаяа түрэхэ хонидые нигэжэ үбэлдөө харууһалхада юун һайн юумэ байба гээшэб.

Тэрэл гуримаарнь Афанасий Афанасьевич гурбан жэлэй туршада хүдэлөөд үзөө. «Иихэдээ буруу юумэ хэжэ байна гээшэбди. Өөһэдынгөө даажа абаһан хонидто яажашье һаань, өөһэдөө үбэлжэлгынь үедэ бардам хүрэхэ үбһэ болон бусад тэжээл бэлэдхэжэ абаха ёһотойбди» гэһэн бодол толгойдонь бүхөөр хадуугдаа бэлэй. Тэрээнһээл уламжалан, бригадын хонишод ээлжээлжэ байгаад, бүхэли зундаа модоной набша намаагай мүшэр суглуулдаг, үбһэндэ ябалсадаг, зелёнко хуряадаг, силос даралсадаг болобо.

Өөһэдынь сабшаһан үбһэн, суглуулһан тэжээл шанартай, арьбан гээшэнь яаха аргагүй. Зун, намартаа һүнгэ бэлшээридэ шадамаар адуулжа таргалуулһан хонидые түрүүшын бурууланаар дары халуулжа, удаань байгаалиин уларилай улам хүйтэрхэ тума байрадань байлгажа эдеэлүүлхэдэ мал юундэ тамир тэнхээгээ алдаба гээшэб. Түл турсэньшье һайн, түргэн өөдэлсэтэй, нооһониинь эхюун удхэнөөр ургадаг ха юм.

Тэрэнэй аша үрые өөһэдынгөө ажал хэрэгээр тэдэнэр гэршэлээ. Гаргаһан хүсэлэл оролдолгонь нэн түрүүлэн 1964 ондо амжалтаар харюулаа. Нүхэр Мясниковой хүтэлбэрилдэг хонишод хонин бүриһөө хурьга абажа, нооһо хайшалха даабаряа дүүргэжэ, хонишодой хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ колхоз, аймаг соогоо илаһан, эгээл түрүүшын һуури эзэлһэн байха юм. Харин тиихэдэ нёдондонойнь үрэ дүн бүришье һаа һайн байшоо. Ушарынь гэхэдэ, 591 эхэ хонидһоо 592 хурьга абажа, нэгэшье түл гарзагүйгөөр түлжүүлээ. Эхэһээ таһардха үедэнь хурьган бүхэниинь дундаа зэргээр 25 килограмм татаа бшуу. Нооһо абалган дээрэ бүришье һаа һайн амжалтатай. Эхэ хонин бүриһөө 4,4 килограмм, тиихэдэ хурьган бүриһөө 1,1 килограмм нооһо хайшалан абаа ха юм.

Үшөө нэгэ жэшээ. Нүхэр Мясниковой хүдэлдэг Калининай нэрэмжэтэ колхоз хонин ажалаар тиимэ ехэ бэшэ. Тэдэнэй харууһалжа байдаг хонин һүрэг колхозой бүхы хонидой табанайнь нэгэ хуби болодог юм. Гэбэшье коммунистын ударидадаг малшад 1965 ондо артелиин хонин ажалай һалбариһаа абаһан бүхы олзынь 30 процентынь үйлэдбэрилбэ бшуу. Энээниие эрхим дүн гэжэ сэгнээгүй болбол, тон буруу хэрэг болохтойл.

Эдэбхи үүсхэлээр эрмэлзэһэн коммунист, ажалша бэрхэ малшан Афанасий Афанасьевич Мясников үнгэрһэн жэлэй хүдэлмэриин дүнгөөр «Республикын эрхим хонишон» гэһэн нэрэ хүндэдэ үнгэрһэн жэлэй декабрь һарада хүртэһыень олонхи нүхэд мартаагүй байха. Түл абалгаар иимэ дүн Улаан-Үдын аймагта оройдоол 4—5 хонишод туйлажа шадаа, харин тиихэдэ нооһо хайшалгаар нүхэр Мясниковай амжаһан хэмжээе мүнөөдөө нэгэшье хонишон хүсөөгүй байһаар.

Бэлшээриин үедэ хонидоо таргалуулжа шадаһанай, үбэлдөө үбһэ хулһаар тэдэнээ бардам хүрэхөөр хангаһанай, эхэ хонидоо эртэ түрэхөөр искусственна аргаар үрэжүүлһэнэй ашаар, эрхим һайнаар харууһалһанай ашаар иимэ амжалта туйлагдаа. Тэрэнһээ баша ондоо юун хэрэгтэйб.

Гахатэй хамта суртаа хүдэлдэг нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулан хүдэлдэг, тэдээн тушаагаа һаналаа зобожо, анхарал оролдолгоор хүреэлжэ шададагынь һонирхолтой. Энэ олон хони, хурьга харууһалгын хойно гансаараа гараха бэшэ ха юм. Тэрэнтэй суг хүдэлдэг Павел Петрович Мясников, Иван Евдокимович Торгашин бэрхэ мэргэжэл шадабаритай малшад болонхой. Хани нүхэдтөө холо ойрын һонинуудые газетэ, журналнуудһаа уншажа, ушар удхыень ойлгуулжа үгэдэг. Тиихэдээ түрүүшүүлэй дүй дүршэл, эрдэм наукын туйлалтанууд тушаа онсо анхардаг. Һаяшаг энэ бригадада ябахадамни Афанасий Афанасьевич ЦСУ-гай мэдээсэлтэй шэнэ газетэ нүхэдтөө уншажа, тэрээн тухай ехэ хөөрэлдөө үүдхэжэ һуугаа һэн.

Ажал хүдэлмэридөө оролдосотой хүнүүдэй байра байдалынь саб гэмэ сэбэр байдаг. Малай хашаа дал, хорёо хуһамаг соогуур эмхи гуримтай, хонидыньшье «тэдэнэйнгээ үгэ дууласатай» гэжэ хэлэхээр даа. Абаһан продукциингаа өөрынь үнэ сэн хямдаруулха талаар ходол бодомжолжо ябадаг. Жэшээнь, мүнөө түл абалгын үедэ ганса хурьгашантайгаар хүдэлхэ гэжэ шиидээ. Энээнһээ урагша хоёр хүниие абадаг һэн.

Нёдондо туйлаһан амжалтынгаа үрэ дүнгые заашье дундаруулхагүй, шадаал һаа үшөөл арьбан дэлгэр болгохо гэһэн хүсэлэлтэйгөөр коммунист А. А. Мясниковой даадаг хонишод энэ түүхэтэ үедэ —КПСС-эй XXIII съездын болохын урда үдэрнүүдтэ, шэнэ табан жэлэй түрүүшын һаранuудта хүдэлжэ байнал.

А. НАГАСЛАЕВ.

Партийна хронико

## ПРОПАГАНДИСТЫН ДҮРШЭЛ—БЮРОГОЙ ҮЗЭМЖЭДЭ

«Победа» колхозой партийна организациин дэргэдэхи политическэ эхин һургуулида 36 хүн һурадаг юм. Тэрэ һургуулиин пропагандистаар Лидия Ивановна Фокина хүдэлдэг. Нүхэр Фокина мэргэжэлээ дээшэлүүлхын түлөө оролдодог, һурагшадта материалаа һайнаар ойлгуулха гэжэ хүсэжэ ябадаг пропагандист.

Һуралсалай программын ёһоор тэндэ заагдаһан литература, харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые, газетэ болон журналнуудые дууһан шудалдаг, хэшээл хэхэдээ тусхай табиһан түсэбөөр хөөрөөгөө хэдэг заншалтай. Гаража байһан темээ һурагшадтаа һайнаар ойлгуулхын тулада янза бүриин арга методуудые хэрэглэдэг, хүн бүхэнэй эрдэм мэргэжэлые хараадаа абажа, түс тустайньшье хөөрэлдэхэ баатай болодог.

Хэшээл бүхэндэ харуулан ойлгуулха зүйлнүүд, диафильмүүдые, мүн магнитофон дээрэ хаагдаһан үгэнүүдые хэрэглэдэг. Хэшээлээ бэрхээр үнгэргэдэг туладань һурагшад заашье таһардаггүй, хөөрэлдөөнэй болохоло эдэбхитэйгээр хабаададаг юм.

Нүхэр Фокинагай дүй дүршэлые партиин Бэшүүрэй райкомой бюро өөрынгөө заседани дээрэ зүбшэн хэлсээ. Тиигээд тэрэнэй дүй дүршэлые олоной хэрэг болгохо зорилгоор тусхай хуудаһан дээрэ нүхэр Фокинагай дүй дүршэлые хэблэхэ гэжэ шиидэбэ.

Түмэр замай Зүүн-Сибириин залган гагнуурилдаг 32-дохи хаагшад КПСС-эй XXIII съездын хүрэтэр дүүргэхэ, ажалай бүтээсэ уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлхын слесарь Геннадий Андреевич дүүргэжэ ябана. Мысовая станцидахи рельснүүдые поездын хүдэлмэришэд болон алба хүндэлэлдэ түсэбөө 105 процент 5 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн түлөө тэмсэнэ. Энэ поездын эрхим Кряжев даабаряа ходол үлүүлэн

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Кряжев ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Тарилгын урда тээхи хөөрэлдөөн

# АГРОНОМУУД ПОЛИ БҮХЭНИИ[Н] ҺАЙСА ШЭНЖЭЛХЭ ЗЭРГЭТЭЙ

«Тарилгын нормо, үрэһэ хүрэнгөөе хэды гүнзэгыдэ һуулгахаб» гэһэн статья соогоо академик И. Н. Синягин тон шухала асуудал олоной үзэмжэдэ табина. Оронойнмнай алишье тохой буланда өөрэгүй—тарилгын нормо, үрэһэ хүрэнгэ зүбөөр хэрэглэһэнһээ ургасын хуби заяан дулдыдаха ха юм. Манай Буряад ороной таряашад, илангаяа агрономууд энэ шухала асуудалай табигдаад байхада өөһэдынгөө бодомжонуудые республикынгаа газетын хуудаһануудта харуулха бээзэ гэжэ һанагдана. Бидэнэр илангаяа томохон ажахынуудай—«Октябрьский», Ториин совхозуудай главна агрономууд Ф. Е. Братушенко, В. А. Кречетов гэгшэдэй һанамжа дурадхалнуудые дуулахз хүсэлэнтэйбди. Юуб гэхэдэ, нэгэ аймагта, байгаалиин гон адли эрхэ байдалда ажаллана ха юмбибди.

Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Загарайн, Хориин, Баргажанай, Хурамхаанай, Кабанскын, Түнхэнэй аймагуудай тарясшад, агрономуудай һанамжа дурадхалнуудые дууладаг һаа, мүн лэ һонирхолтой байгаа.

Мүнөө академик Синягинай өөрынгөө статья соо табиһан асуудалнуудые хаража үзэе. Нэн түрүүн, тарилгын нормо тухай тогтолтой. Энэ нормын ёһоор, газарай хүрьһэ, үтэгжүүлгэ, шииг нойто, наранай элшэ туяа гэхэ мэтэ булта хараада абтана.

Манай урда талын ганданги хүрьһэтэй газарта тарилгын нормо табихадаа гол түлэб газарайнгаа шииг хараада абаха хэрэгтэй. Олон жэлэй жэшээ дээрэһээ харахада, дунда зэргээр жэлдээ 250 миллиметр шииг нойто ороно. Тэрэ саанаа манай газар балайшье һайн хүрьһэтэй бэшэ. Борьёогой добо тээшэ болоходоо үрэжэлтэй һайн газар болодог. Теэд иимэ газар манай совхоздо тон бага.

Борьёогой үргэн үужам талаар жэл бүри һэбшээ һалхин үлеэжэ, газарай шииг бүришье түргэн хатаадаг.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, һүүлэй жэлнүүдтэ шэниисэ тарихадаа, хараалагдаһан нормоһоо нилээд ехые таридаг болоо һэмди. Шэниисэ 200—210 килограмм, хара таряа, обёос 180-яад килограмм гектар бүридэ таридаг байгаабди.

Теэд энэ гурим хэр зүб гээшэб? Булта зүб гэхын аргагүй гэжэ дүй дүршэл харуулба. Нёдондо таряанайнгаа полиие хоёр хүбаажа, хара таряа 217 гектар газарта гектарай 180 килограмм тарихадаа, 7,8 центнер ороо һон гектар бүриһөө хүряагдаа. Тиихэдэ нүгөөдэ 200 гектар талмайда гектарай 150 килограмм хара таряа тарижа, тус бүриһөөнь 8,6 центнер ургаса хүряагаа һэмди.

Хараад үзыт даа, тарилгынгаа нормые бага болгоһон газарһаамнай бүри ехэ ургаса абтаа бэзэ. Наранай элшэ туяа эндэ ехээр нүлөөлөө ха гэжэ һанагдана.

Үшөө нэгэ жэшээ харуулая. Гектар бүридэ 160 килограмм шэниисэ тарижа, 98 гектарай тус бүриһөө 17,9 центнер ургаса хүряагдаа. Нүгөө 332 гектар газарай тус бүридэнь 200 килограмм шэниисэ тарихада, түрүүшынхидэ орходоо гектар бүриһөө центнер хахад ургаса бага хүряагдаа. Тиигэжэ энэ участогта үрэһэ хүрэнгэ нилээд ехые тариһаншье һаа, аяар 400 шахуу центнер ороо һо дутуу абаабди. Харин һэбшээ һалхинда үргэлжэ үлеэгдэжэ байдаг полидо нормоһоо дээшэ үрэһэ хүрэнгэ тарихада бараг ургаса гарана. Эдэ баримтануудые хараад байхадаа, ажахынгаа али полидонь хэды зэргын нормо тогтоохоб гэжэ мэдэжэ абаха гээшэ агроном бүхэнэй зайлашагүй нангин уялга. Һэбшээ һалхинда ходо сохюулжа байдаггүй, наруули зөөлэн хүрьһэтэй нэмэри газарта тарилгын нормые ехэ болгоһоной хэрэггүй гэжэ бидэ һананабди.

Тарилгын болзор тухай. Академик Синягин энээндэ баһал гол анхаралаа табиһан байха.

Тиихэдэ манай шэнжэлэлгэ юу харуулааб?

Нёдондо хара таряа нэгэ участок дээрэ апрелиин 13-да, нүгөөдэ участок дээрэнь арбан хоног һүүлдэ таряа бэлэйбди. Тарилгын нормо тон адли һэн. Тиибэшье түрүүн тариһан газарһаа гектарай 15,2 центнер ургаса абтажа байхада, һүүлдэ тариһан полиһоо гектарай оройдоол 8 центнер ургаса хүряагдаа һэн.

Намар, хабарай сагта газарай хүрьһэндэ шииг нойто горитой шэнгэһэн байбал, эртын тарилга дээрэ гээшэ ха гэжэ бидэ хэлэхэ байнабди. Юуб гэхэдэ, хара таряан газарай шииг нойтые бэелэ бэлээр шэнгээн абадаг һэк тула, түргэн ургадаг. Хэрбээ гандангя жэл байбал, тарилгынгаа болзорые тааруулан, ургамалай бултайжа, һалаатажа байһан үень түрүүшын бороодо дайралдахаар хараалжа, майн түрүүшын хахадаар тариха хэрэгтэй. Тиимын тула ажахы бүхэн түргэн ... болбосордог ороо һото ... нуудтай байха зэргэтэй.

Эдэ бүгэдые дурдаха ба... манда бии гэжэ хэлэхэ бай... Юуб гэхэдэ, һүүлэй гурбан ... удаагуур сагай уларил ... муу байбашье, манай совхо... ха тарьянай үндэр баян ... хүряажа абаа бшуу. Бүхы ... лангаймнай 50 процентые ... ниисын поли эзэлдэг. Ша... хамта 7,5 мянган гектарта ... ригдадаг. Үнгэрһэн жэлдэ ... бэлэдхэлэй пунктда 93 ... центнер алтан шаргал ша... тушаажа, түсэб-захилаа хо... хин үлүүлэн дүүргээ бэлэй...

Илангаяа һайнаар хүдэл... раһан хоёрдохи отделениин ... лай Иванович Добровой хү... рилдаг тракторно-тарьян ... бригадые дурдан, магтангүй ... хын аргагүй. Түс бригада 7... ган гектарта ороо һото ү... тэрэ тоодо 2708 гектарта ... таридаг, дунда зэргээр ге... 12 центнер ургаса хүряада...

Таряашад, механизатор... дунда ойлгууламжын хүд... ябуулхаһаа гадна, тэдэниие ... териальна талаарнь урмаш... гээшэ шухала хэрэг. Манай ... низаторнууд хүряалгын үе... дал соогоо оролдожо, ургу... ургасаяа гээлтэ хоролтодо... лангүй хүряахын түлөө эрм... үдэр бүриингөө даабариие ... дүүргэжэ ябаа.

...Уданшьегүй хабарай та... эхилхэнь, үрэһэ хүрэнгэ... наар бэлдэхэ агрономуудай ... гин уялгань. Тарилгадаа ... үрэһэ хүрэнгэ манда бии. Те... рэнээ тарилгын шанарта ... гүй байнабди. Багсаахада, ... гын 60 процентнь лэ һайса... бэрлэгдээ ха. Хүнүүдэй му... хүдэлһэнһөө иимэ ушар ... гэхын аргагүй. Энергетигү... зэмэтэй гэхэ байнабди. ... совхоз Захааминай аймагай ... голой ГЭС-һээ зайн гал ... аад, тэрэнь ходо носодоггү... үргэлжэ унтаржа байдаг ...

Тиимэһээ республикын ... бэрилхы органууд колхоз, ... зуудые электроэнергеэр ха... организацинуудта зохихо ... абаха аабза гэжэ найдана...

И. ЗАИЦ...
Борьёогой совхозой гла... агроно...
Ю. БЕЛЫ...
совхозой нэгэд... отделениин агрон...

## ОЛОН ҮХИБҮҮДТЭЙ ҮНЭР БАЯН ЭХЭНҮ...

Буряадай АССР-эй Верховно Совэдэй Президиум СССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй нэрэһээ 1966 оной февралиин 14-нэй Указаар олон хүүгэдтэй эхэнүүдые «Эхын алдар» гэжэ орденуудаар, «Эхын медальнуудаар» шагнаба. Хамта 197 эхэнүүд орден, медальнуудта хүртөө.

Зэдын Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн П. Д. Цыренжапова, Түнхэнэй Тооро тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Д. С. Марактаева, Баргажанай Нестериха тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр А. И. Ушакова, Бэшүүрэй Ново-Сретенкэ тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр А. А. Шватова болон бусад «Эхын алдар» гэжэ I шат... деноор шагнагдаа.

«Эхын алдар» гэжэ II ш... орденоор Зэдын Борьёогой с... зой хүдэлмэришэн И. П. П... на, Хяагтын адаг тосхоной ... эзэн эхэнэр А. З. Зеленo... Түнхэнэй Харбяата тосхоно... рэй эзэн эхэнэр Д. Б. Марг... Баргажанай Аргадын совхоз... дэлмэришэн С. Т. Очиро... лон хамта 20 хүн шагнагд...

«Эхын алдар» гэжэ III ш... орденоор олон хүүгэдтэй 2... шагнагдаба.

«Эхын медаль» гэжэ I ш... медаляар 53 эхэ, «Эхын ме... гэжэ II шатын медаляар 9... шагнагдаба.

СЪЕЗДҺЭЭ СЪЕЗД ХҮРЭТЭР

# ШЭНЭ ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ НЭГЭНДЭ

### ЮРЭНХЫ БАЙДАЛЫНЬ ИИМЭ

Республикын шэнэ предприятинуудай нэгэн — Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрика 1963 оной намар түрүүшынгээ продукци үгэжэ эхилээ һэн. Тэрээнэй гол продукци — угаагдаһан нооһон юм. Хэды зэргын нооһоной угаагдажа, хэрэглэгшэдтэнь эльгээгдэжэ байһанаар фабрикын хүдэлмэри сэгнэгдэдэг.

Түрүүшын нэгэ-хоёр жэлдэ шэнэ предприятиин ажалда горитой дутагдал дайралдаһан, олон бэрхэшээл тохёолдоһон байгаа. Фабрикын барилга, түхеэрэлгэ хабсарган табиха ажал унжагайруулагдаа, хүдэлмэришэдые бэлдэхэ, мүн эмхидхэлэй шухала хэдэн асуудал шиидхэхэ хэрэгтэй болоо. Хабсаргагдаһан түхеэрэлгэ шудалха, хүдэлгэжэ эхилхэ талаар ехэ бэрхэшээл дайралдаа. Энэшье ойлгосотой бээзэ. Үйлэдбэринь шэнэ, түхеэрэлгэ, машина шэнэ, хүдэлмэришэдынь ажалдаа дадаха, дүршэхэ ёһотой байба. Тиигэһээр байтар 1963 он үнгэрөө. Тэрэ жэлдээ фабрикын коллектив тушаажа абаһан 7600 тонно нооһоной зарим хубиие угаажа гаргаһан юм. 1964 ондо 8500 тонно нооһон тушаагдажа абтаа, 2066 тонно угаагдаһан нооһон хэрэглэгшэдтэ эльгээгдээ. Харин үнгэрһэн 1965 ондо фабрикын ажабайдалда горитой хубилалта болоһон байха. Ашаглалгада тушаагдаһан нооһо угаалгын дүрбэн агрегат булта даа хүдэлжэ, продукци үгэлтэ горитой ехээр дээшэлээ. Фабрика түсэбөө 104 процент дүүргээ. 1964 онойхитой сасуулхада 2,2 дахин үлүү ехэ продукци үгэһэн байна.

Байгша ондо табадахи агрегадынь ашаглалгада тушаагдажа, үйлэдбэринь хараалагдаһан хүсэ шадалдаа хүргэгдэхэ, фабрикын хоёрдохи ээлжээн баригдажа дүүргэгдэхэ. Мүнөө энэ предприяти хараалагдаһан хүсэ шадалдаа хүргэгдөөгүй, тиимэһээ ажалдань һаад ушаруулдаг баримтанууд үшөө усадхагдаагүй байһаар. Фабрикын хүтэлбэрилэгшэд, бүхы коллектив эмхидхэлэй олон асуудал шиидхэхын хажуугаар, үйлэдбэриин түсэб дүүргэхэ гэжэ бага бэшэ оролдолго гаргажа байнхай. Жэл ерэхэ бүри түсэбынь улам дээшэлжэ, хэхэ ажалынь ехэ болохо юм. Үнгэрһэн ондо 11100 тонно нооһон абтаһан байгаа һаа, энэ жэлдэ 17000 тонно гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 1,5 дахин ехэ нооһон тушаан абтахаар хараалагдана. Продукци үгэлгэнь мүн лэ 1,5 дахин дээшэлхэ, иигэжэ 7000 тонно сэбэр нооһон тушаагдаха, ажалайнь бүтээсэ 30 процентээр ехэ болохо юм. Саашадаа энэ предприяти жэл бүхэндэ 15000 тонно угаагдаһан нооһо тушааха түсэбтэй.

Фабрикын конторын таһагуудай нэгэн соонь Эхэ оронойм най тусхай карта үлгөөтэй. Тэндэнь улаахан, хүхэхэн олон тугханууд хадаатай. Угаагдаһан нооһоной эльгээгдэдэг городуудые харуулһан улаахан тугханууд тон олон. Эхэ оронойм най бараун, зүүн, хойто зүгэй, мүн түб районуудай городуудта, тусхайлан хэлэбэл, Ленинград, Курск, Омск, Свердловск, Якутск, бүхы дээрээ 30-аад городуудта фабрикын продукци эльгээгдэдэг болонхой. Амурска область, Приморско хизаарһаа, Уссурийск, Владивосток, Хабаровск, Комсомольск-на-Амуре городуудһаа, манай хүршэ Эрхүүгэй областьһоо нооһон эндэ асарагдана. Тиихэдэ хони олоор үсхэбэрилдэг Шэтын область манай республикын колхоз, совхозуудһаа һураггүй ехэ нооһо тушаадаг. Томо томо городууд, область, хизаарнуудтай экономическа холбоо харилсаатай, Эхэ ороной зүүн районда промышленна үшөө нэгэ томошог предприятиин бии болоһые энэ карта мүн лэ элишэлэн харуулна. Нооһо тушаадаг олон тоото колхоз, совхозуудһаа гадна, өөрынгөө продукци эльгээдэг предприятинуудтай фабрикын һайн холбоо харилсаа байгуулаа һаань, ажал хэрэгынь урагшатай байха юм. Колхоз, совхозуудай холисогүй, һайн шанартай нооһо тушаадаг болохо бүринь фабрикын продукци голодоһогүй, мүн лэ һайн шанартай байха ушартай. Республикымнай шэнэ предприятинуудай нэгэн мүнөө түбхинэжэ, саг үргэлжын кадрнуудтай болложо, урдаа табигдаһан зорилгоёо бэелүүлхэ талаар урагшаа дабшажа ябанхай.

### СААШАНХИ ЗОРИЛГОНЬ ТОДОРХОЙ

Энэ фабрика нооһо илгадаг, нооһо угаан хатаадаг гол шухала хоёр цехтэй. Угаагдажа хатаагдаһан, хэрэглэгшэдтэнь эльгээгдэхэ болоһон сэбэр нооһоной зэргээр предприятиин ажалай сэгнэгдэдэг тула энэ продукци гаргадаг цехэй үйлэдбэритэйнь танилсая. Нооһо уридаг, норгодог, һүүлэрнь хоёр-гурба дахин угаадаг, хатаадаг, дахинаа урижа гаргадаг ута гэгшын дүрбэн агрегат эндэ хүдэлгэгдэнэ.

Цехэй 230 гаран хүдэлмэришэдэй олонхинь эхэнэрнүүд юм. Ганса эндэ 20 гаран ондо ондоо мэргэжэлтэй (нооһо угаагшад, хатаагшад, уригшад, ябталагшад гэхэ мэтэ) хүдэлмэришэд ажаллана. Даабаряа һайнаар дүүргэхэ, һайн шанартай продукци бүтээхэ гэжэ тэдэнэр булта даа шахуу оролдоно. Голодоһо гаргахань ямаршье ажалда муу, эбсэшэгүй ябадал юм бээзэ. Нооһо муугаар сэбэрлэжэ, угаажа гаргаа һаа, мүн лэ таарахагүй, эльгээгдэдэг предприятинуудта гологдохо, фабрикада хохидол ушаруулагдаха. Угаагдаһан нооһоной оройдоо 10 процентнь хүршэ байһан Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикада тушаагдадаг. Продукциин горитой хубинь плати, костюм оёхо тон нарин, гоё һайхан нооһон бүд нэхэдэг томо томо предприятинуудта эльгээгдэнэ. Тэдэндэ нарин нягтаар сэбэрлэгдэһэн, угаагдаһан нооһоной хэрэгтэй болодогынь мэдээжэ.

Тиимэһээ цехэй хүдэлмэришэд үйлэдбэрээ нарижуулан һайжаруулха, голодоһо гаргахагүй гэжэ анхардаг. Цехэй, тэрэшэлэн фабрикын коллективэй хэһэн ажал түгэсхэдэг, угаагдаһан нооһо шалган илгадаг, ябталдаг хүдэлмэришэд ажалдаа наринаар хандана, уялгаяа муу бэшээр дүүргэнэ. Ямаршье ондоо үнгэтэй нооһоной холисогүй, саб сагаан нарин нооһо камвольно предприятинуудта эльгээхэ эрилтэ табигдана. Сагаан гэжэ заагдаһан нооһон соо бороботор гү, али харабтар гү үнгэтэй хэдэн үһэнэй дайралдаа һаа, гомдол-бэшэг абтаха, нооһоной сортнь доошолуулагдаха юм.

Угаагдаһан нооһо шалгадаг, ябталдаг Татьяна Васильевна Аверьяновагай даадаг бригадынхид ажалдаа голодоһо гаргадаггүй байха. Арбан хүнһөө бүридхэгдэһэн энэ бригадада мүн лэ хэдэн мэргэжэлтэйшүүл —нооһо илгаха, прессээр нооһо даран ябталха, бэлэн продукци мэшээг соо хэжэ уяха ажал һайнаар шудалһан Мария Куренкова, Вера Пискунова, Клавдия Колодкова, Сергей Ахметшин, Давид Григорьев болон бусад нүхэд булта даа һайнаар, голодоһогүйгөөр ажалладаг, даабаряа холо үлүүлэн дүүргэдэг. Январь соо 148 тонно нооһо ябталхын орондо 159 тонно ябталжа, хэрэглэгшэдтэнь эльгээһэн байна.

Елена Ивановна Рубцовагай бригадада хүн үсөөн. Нооһо угаадаг, хатаадаг, уридаг, бүхы дээрээ табан хүн булта даа һайнаар хүдэлдэг. Тэдэнэр январиингаа түсэб 120 процент дүүргэнхэй. Бригадын гэшүүд Александра Труднева, Клара Рандина, ажабайдалай, мүн ажалай нилээд дүй дүршэлтэй болоһон Елена Никитична Ефимова, Лида Батомункуева нооһо угааха, хатааха технологи һайнаар мэдэдэг болонхой. Тэдэнэр бэе бэеынгээ дүүргэхэ ажал шудалһан, агрегадаа һаадгүйгөөр хүдэлгэдэг юм. Түрүү энэ бригадада фабрикын коллективэй бусад бригадануудһаа эгээл түрүүлэн коммунис ажалай нэрэ зэргэ олгогдоо һэн.

Нооһо угаагшад предприятиингаа бүхы хүдэлмэришэдтэй хамта партиин XXIII съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсожо, хэхэ ажалаа, баталан гараха замаа тодорхойлһон байна. Байгша оной түсэб декабриин 27-до дүүргэхэ, даабариһаа гадуур 100 тонно угаагдаһан нооһо хэрэглэгшэдтэнь эльгээхэ, түхеэрэлгээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, миин байлгаха ушар усадхаха гэжэ тэдэнэр хараалалнхай. Агрегат бүхэниие зүбөөр хүдэлгэжэ, час соо нэгэ агрегадаар 400 килограмм нооһо угааха, хатааха, дүрбэдэхи агрегадаа, хоёрдохи пресс һайнаар шудалха гэһэн үгэнүүд уялга доторнь бии. Цехэй коллектив продукциин шанар һайжаруулха асуудалда тусхай анхарал хандуулдаг болонхой. Фабрикада гол түлэб нарин нооһон тушаагдадаг. Тэрэниие сэбэрлэжэ, угаажа, хатаажа гарахада тушаагдаһан бүхы нооһоной хахадынь шахуу хаядаһан боложо гарадаг. Энэнь фабрикада ямаршье олзо үгэдэггүй, тиимэһээ гүрэндэ гарза хэдэг предприяти гэжэ тэрэ тоологдоно. Харин үйлэдбэриин бүхы гаргаша хэһэн ажалаараа харюулдаг болохо гэһэн зорилго энэ жэлдэ тэдэнэр урдаа табиба. Иимэ зорилго дүүргэхын тула голодоһогүй продукци тушаахань ехэ удха шанартай юм.

Теэд нооһо һайнаар сэба... жэ, угаажа хатаахын тула ... хэхэ, ямар хэмжээ абаха х... тэйб? Уялга абалгаар лэ ... бүтэдэггүй, тодорхой ажал ... оролдолго гаргаха шухала ... цехэй коллектив мэдэрнэ. ... түрүүн нооһо уридаг ма... шэнэдхэн хубилгаха гэжэ ... нэр хараалаа. Угаагдаха н... һайнаар урижа гаргабал, ... холисо, шорой тооһониинь ... даха. Нооһо һамнаха, нор... ной һүүлээр зайлажа гар... һүүлээрнь угааха технологи... лэ нарижуулан һайжару... тэрэнээ наринаар сахиха ... тэдэнэр оролдодог болоо. ... таагдаһан нооһо һэлихэ тү... транспортёр тодхогдоо. У... даһан уһатаяа нооһоной ... хаягдахагүйн тула хэмжээ... таа. Машинануудһаа му... уһанай урдажа гарадаг газ... нооһо барижа абаха түхеэр... табигдаа. Бүхы хүдэлмэр... дэй мэргэжэл шадабари дэ... лүүлхэ, нэгэ хүнэй хэдэн м... жэл шудалха мүрысөөн д... рүүлэгдэнхэй.

Нооһо угаадаг фабрика ... тиин XXII с'ездын һүүлээр а... лалгада тушаагданхай. Тии... энэ шэнэ коллектив гар... ээлжээтэ съездэ ажалай... түрүүшын бэлэг бариха ... эрмэлзэлгэтэйгээр ажал... Арадай ажахы хүгжөөхэ ... жэлэй түсэбэй Директивэну... проектые анхаралтайгаар ... далжа, 1966—1970 он... туршада өөрынгөө үйлэ... хүгжөөхэ гэжэ шадал зэрг... оролдохо байһанаа мэдүүл...

С. БАРДАМОВ...

Аха дүүнэр Михаил, Борис Дуловтанине ЛВРЗ-гэйхид бултадаа һайн таниха юм. Тэрэ хоёр суггаа локомотив-хабсаралгын цех соо ажалладаг. Ахань инженерэй, дүүнь электромонтажнигай мэргэжэлтэй. Ажалайнгаа забһарта хоюулан заводойнгоо уран һайханай самодеятельностьдэ хабаададаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аха дүүнэр Михаил, Борис Дуловтан ээлжээтэ концертдээ бэлдэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хори тосхоной нэгэ үйлсэдэ.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

# Баргажан нютагнай ямар һонинтойб?

## Һайн һайхан үүсхэлэй эзэд

ХУРАМХААНАЙ совхозой түрүү һаалишад Ж. Т. Кукузиева, Д. О. Очирова гэгшэд нэгэ һайшаалтай үүсхэл гаргаба. Тэдэнэр гэзгэлэдэ ороһон һаалишадта туһалхабди гэһэн уялга абаа. Һаалишалхадаа, Ж. Кукузиева хамта ажалладаг залуу һаалишад Д. Цыбикова С. Гармаева хоёрто туһалжа, түрүүшүүлэй зэргэдэ гаргаба гэжэ мэдүүлээ.

— Түрүү дүй дуршалаа «нюуһаа» ябаган хүнүүд хэндэ хэрэгтэйб даа,—гээд нүхэр Д. Очирова «Баргажанай үнэн» газетэдэ бэшэбэ. Тэрэ баһа 2—3 һаалишадта туһалхаб гэжэ найдуулба. Энэ һайшаалтай үүсхэлыень Баргажанай совхозой түрүү һаалишан М. Н. Цивилева, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой суута һаалишан Е. Д. Содномова болон бусадшье халуунаар дэмжэһэн байна.

## Дэбхэрэлдэжэ эхилээ

Хонишодой халуун хаһа — тул тугалга түлэг дундаа ябажа байна. Баргажанай совхозой эхэ хонидой отарануудай хонишод ехэл тухатайгаар ажаллажа байна. Иван Степанов, Гавриил Бельков, Яков Бадаев гэгшэдэй даадаг отарануудта 400—500 толгой хурьгад гараад, дэбхэрэлдэжэ байна. Тус совхозой хонишод энэ халуун хаһаяа бэлэдхэл һайнтайгаар угтаба гээд хэлэхэ хэрэгтэй.

## Урагшатайгаар ажаллана

Хурамхаанай леспромхозой Василий Шукинай хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригада 1965 оной түсэб 114 процент дүүргэһэн юм. Тэрэнэй бригада шэнэ жэлдэ шэн зоригтойгоор ажаллажа байна. Тэдэнэр үдэр бүри 15—20 кубометр модо түсэбһөө дүүрэ бэлэдхэнэ. Энэ бригада партиин XXIII съездые угтуулан, шэнэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаа.

## Хабарай тарилгада бэлэдхэнэ

АЙМАГАЙ «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй коллектив партиин съездын хүндэлэлдэ социалис уялгануудые абаад, амжалтатайгаар ажаллажа байнхай.

Январь һара соо 25 трактор заһабарилагдаха ёһотой аад, 27 трактор заһабарилагдаа.

Слесарьнууд - заһабарилагшад Эрхито Тогмидон, Ягуфар Загрутдинов, Николай Эрдыниев болон бусадшье трактор, машина шанар һайнтайгаар заһабарилдаг гэжэ суудаа гараһаар үнинэй юм.

## Һурагшад түрэл совхоздоо туһална

Дэрээнэй һургуулиин һурагшад түрэл совхоздоо шадахысаа туһалдаг юм. Һаяхан хоёр үдэр соо ажаллахадаа тэдэнэр холын гүүртэнүүд болон аймагуудта 400—500 центнер зелёнко зөөлсэбэ.

Һурагшад витаминаар баян мүшэр зөөхэбди гээд шиидэһэн байгаа. 5—10 классуудай һурагшад бүхыдөө 50 машина ногоон мүшэр зөөхэ даабари абаһан аад, мүнөө дээрээ 35 машина мүшэр бэлэдхэжэ, совхозой хонидто үгэхыень зөөгөөд байнхай.

## Шанда хүртэһэн һургуули

Һаяхан Баргажанай һургуулинуудай команданууд сугларжа, хоорондоо санаар мүрысэбэ. Барханай һургуулиин санашад бултыень ахижа, аймаг соогоо нэгэдэхи һуури эзэлжэ, шанда хүртөөд бусаба.

## *Тогоошон—коммунис ажалай ударник*

ЛИДИЯ Яковлевна Яковлева юрын лэ тогоошон юм. Теэд тэрэ хүнүүдтэ бэшэ, харин Баргажанай ангай фермын үнэгэдтэ эдеэ хоол бэлдэдэг юм. Энэ эхэнэр 8-дахи жэлээ тогоошоноор ажаллана. Эдеэ хоол ямараар бэлэдхэһэнһээ ангай арһан ехэтэ дулдыдадаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ фермын 768 ондоо халтар хара үнэгэнэй арһан һайн шанартай гэһэн тэмдэгтэйгээр гүрэндэ тушаагдаа. Эндэ тогоошон нүхэр Яковлевагай хубита, үүргэ яһала ехэ гэжэ һанагдана. Энэ тогоошон эрхим ажалайнгаа түлөө коммунис ажалай ударник гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

## *Лекци уншагдана*

Баргажан һууринда, аймаг соогуур ябажа, обкомой лектор нүхэр Полонных гэгшэ уласхоорондын байдал тухай лекцинүүдые уншажа, хүн зониие ехэтэ һонирхуулба.

С. БАИРОВ.

# ҮЛЬДЭРГЫН ҮБГЭД

Үльдэргынхидэй шэнэ һургууляа нээлгэнэй ехэ баярай ёһолол дээрэ республикын гэгээрэлэй министр С. Г. Дугаров энэ һургуули барилгада шадабари урагшаа гаргажа хабаадаһан арбан долоон үбгэдтэ баяр хүргөөд, Гэгээрэлэй министерствын Хүндэлэлэй грамотануудые барюулжа амаршалаа бэлэй. Шиираг бэетэй, сагаан буурал толгойтой, бажагар үбгэдэй хойно хойноһоо һубарилдан гаража, Хүндэлэлэй грамота абажа байхые урмашан хаража һууһан Чисаанын совхозой түлөөлэгшэ, БурАССР-эй габьяата зоотехник Д. П. Дарижапов дархан үбгэдые үнэн зүрхэнһөө амаршалха зуураа:

—«Үльдэргэ яагаа үбгэдөөр баян гээшэбта? Үбгэдтнай булта ажалша»,—гээ һэн.

Тэрэ ехэл хёрхо ажаглаа. Нээрээл Үльдэргэ үбгэдөөр олон. Үбгэдынь алдартай. Хамтынгаа ажалда хабаадажа, ажалайнгаа үнэтэ дуршал аша гушадаа дамжуулжа ябадаг үбгэд олон лэ гээшэ. Далаад наһатан Т. Дубганов, Ш. Шадапов, В. Климов, С. Доржиев мал ажал дээрэ амжалтатай алхалһаар лэ ябана. Бухы колхоз дээрэхи гэр бараанай сонхо хэн шэллэнэб? Галсанов Дамба үбгэн. Шэнэ барилгануудай пеэшэн Цыдып Лыгдыпов табина.

Жара, далаяа шахаһан, гараһаншье үбгэд-дархашуул магтаалтай. Тэдэнэй шадабарита ажалаар үндэр ужам олон гэрнүүд, клуб, больница, һургуули гэхэ мэтэ бодожо, нютагайнгаа шарай үндэһөөрнь хубилгаа. Үбгэдэй заабари жэшээгээр залуу дархашуул-барилгашад олошороо, үбгэдэй бригада гэжэ бии юм. Энэ бригадын бригадир пенсионер, хуушан коммунист нүхэр Сампилон юм.

Үбгэдэй энэ бригада үндэр наһатанһаа бүридэнэ. Үглөөгүүр эртэ барилгадаа Агбанов Базар, Цыденов Жана, Цыбикжапов Жамбал, Цыренжапов Гуробазар, Базаров Балдан, Ширапов Бадмацырен болон бэшэ үбгэд һубарилдан сугларха юм. Эдэ үбгэд зундаа хэдэн гэр баряа, намартаа һургуулиингаа дэргэдэ малшадай, хүүгэдэй байха, жараад үхибүүдэй багтаха хамтын байра барижа эхилээ һэн. Энэ баригдажа байгаа гэрынь 7 таһалгатай, адеэнэй гэртэй. Үбгэд удааншаг аад, ямар бүтээсэтэйгээр ажаллана гээшэб. Модо таарууулха, сэбэрээр бариха гээшэнь тусгаар ха юм. Үбгэд хүүгэдтээ, хойто үетэндөө дулаан, гэрэлтэй гоё байра барижа бэлэглэхэ хүсэлэнтэй.

Үбгэдэй ажал—ехэ һургаал. Багашуулдаа бодото жэшээ харуулжа, ажалда дурлуулагшад үбгэднай юм. «Март соо нээгдэхэ партиин XXIII съездэ бэлэг болог даа» гээд забһартаа клуб соохёо танишагүй болгожорхёо. Үбгэдэйнгөө ашаар үргэн экрантай кино хаража захалхамнай.

Ц. НОМТОЕВ.

Үльдэргэ.

Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын завод. Эдэ үдэрнүүдтэ заводой хүдэлмэришэд табан жэлэй түсэбэй директивэнүүдэй проекттэй танилсажа, һанал бодол тухайгаа зүбшэн хэлсэжэ байнхай. Аппаратна цехэй Григорий Кобылкинай даадаг электрослесарьнүүдэй бригада бүтээсэ ехэтэйгээр ажалладаг. Саашадаа амжалтаяа арьбадхажа, бүри һайнаар ажаллаха тухайгаа тэдэнэр мэдүүлбэ. Зураг дээрэ: бригадир Григорий Кобылкин (зүүн гарһаа), электрослесарьнүүд Виктор Фирулев, Иннокентий Ковалев, Анатолий Григорьев директивэнүүдэй проекттэй тааралдуулан, урдань абаһан социалис уялгадаа хубилалта оруулха тухай зүбшэн хэлсэжэ байна.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

# ТҮРЭЛХИ ХЭЛЭ, ЛИТЕРАТУРА ЗААЛГЫЕ БҮРИ ҺАЙЖАРУУЛХА

Ургажа ябаа залуу үетэние коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ ябадалда илангаяа түрэлхи хэлэн, литература угаа ехэ удха шанартай. Ушар тиимэһээ түрэлхи хэлэ болон литературын хэшээлнүүдэй үрэ дүнгые эрид һайжаруулха тухай асуудал мүнөө үедэ тон шухала асуудалнуудай нэгэн болоод байһаниинь элитэ. Липецкэ, Ростовско областьнуудай түрүү багшанарай гаргаһан гайхамшагта эдэбхи үүсхэл эндэ ехэ удха шанартай.

Манайшье республикын эрхим багшанар түрүү дүй дуршэл шадамар бэрхээр хэрэглэжэ, һуралсал хүмүүжүүлгэ хоёрые нягта холбоотойгоор хэшээл бүхэндөө ябуулдаг болоо. Нэгэшье үхибүү класстань хоёрдохи жэлдэнь үлөөнгүй ажалладаг багшанар жэлһээ жэлдэ олошорно. Жэшээнь, үнгэрэгшэ 1964—65 оной һуралсалай жэлые 1740 багша нэгэшье һурагшые хоёрдохи жэлдэнь нэгэ класстань үлөөнгүй дүүргүүлһэн байна.

Тэдэнэй тоодо түрэлхи хэлэ, литература болон эхин классуудай багшанар нүхэд Е. С. Куриганова, Х. О. Осорова, Ч-Д. Дарибазаров (Хори), Ц. У. Батожаргалова, М. Ф. Андрианова, Ц. С. Бандеева (Яруна), Н. А. Тулусоева, П. Д. Бахажеева, Д. Ц. Цыбикова (Түнхэн), С. И. Самойлова, Х. Д. Дамдинова (Улаан-Үдэ), И. Э. Жалсанов (Мухар-Шэбэр) болон бусадай нэрэнүүдые дурдамаар.

Теэд буряад хэлэ, литературын хэшээлнүүд үшөөл муугаар үнгэргэгдэдэг байһандань халагламаар. 1964—65 оной һуралсалай жэлэй туршада республикын Гэгээрэлэй министерствын текстээр шалгалтын хүдэлмэри дүүргүүлхэдэ, зарим аймагай һургуулинууд муу дүнгүүдые харуулһан юм. Илангаяа Зэдын, Захааминай, Ахын аймагуудай дунда, найман жэлэй болон эхин һургуулинуудай һурагшад олон алдуу гаргажа, түрэлхи хэлээ муугаар мэдэдэг байһанаа харуулаа. Жэшээнь, Зэдын аймагай 5-дахи классуудай хүдэлмэри бүтээһэн 256 һурагшадһаа аяар 98-ниинь муу сэгнэлтэ абаһан юм. Илангаяа Үшөөтэйн (директорынь М. Д. Цаганов), Дэрэстэйн (директорынь Д. М. Митников) дунда, Алцагай найман жэлэй (багшань Н. Д. Батуева) һургуулинуудай эхин, 5-дахи болон 6-дахи классуудай һурагшад олон алдуу гаргаһан. Захааминай Бортын эхин һургуулиин 3-дахи ба 4-дэхи классуудай 26 һурагшадһаа ойролдоо 12 һурагшадынь хүдэлмэри дүүргэжэ шадаһан байна (багшанарынь М. Б. Жамбалова, Н. Ц. Цыренова), Доодо-Ивалгын найман жэлэй 3-дахи классай 10 һурагшадһаа 5-ниинь муугаар бэшээ (багшань А. К. Кондакова).

Һурагшадай бэшэһэн хүдэлмэринүүдые хараад үзэхэдэ, илангаяа удаан аялганда, абтаһан үгын һүүл бэшэлгэдэ, үгын анхан һууриин тодо бэшэ аялганууд болон удаан ба түргэн аялгануудые бэшэхэ дүримдэ олон алдуу һурагшад гаргаа.

Дээрэ тоологдоһон дүримүүдтэ ямар шалтагаанһаа тиимэ слон алдуу гаргагданаб? Нэгэдэхеэр, багшанар грамматикын зарим хүшэр хүндэ дүримүүдые һурагшадта һайнаар ойлгуулнагүй; хоёрдохёор, үхибүүдэй ухаан бодол хүдэлгэхэ, хүдэлмэрилүүлхын орондо ном дээрэ байһан бэлэн упражнени гү, али самбар дээрэ үгтэһэн мэдүүлэлнүүдые бэшүүлээд, хэшээлээ дүүргэдэг.

Иимэ болохолоороо һурагшадай һонирхол, үүсхэл эрид доошолдог.

Зарим багшанар хэшээлдээ муугаар, ёһо тэдыгээр бэлдэдэг, тиимэһээ урогуудынь үрэ дүн муутайгаар, үхибүүдэй сэдьхэл зүрхэ, ухаан бодол хүдэлгэдэггүй, түрүү багшанарай дүй дуршэл өөрынгөө ажалда творческоор хэрэглэнэгүй гэжэ сэхэ уруунь хэлэлтэй.

Түрэлхи хэлэ заалгые эрид һайжаруулхын тула багшанарай хүдэлмэриие саг үргэлжэ шалгаха, тэдээндэ методическа туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэй ха юм. Жэшээнь, Зэдын аймагай Дэрэстэйн болон Үшөөтэйн дунда һургуулинуудай директорнүүд Д. М. Митников, М. Д. Цаганов эхин классуудай болон түрэлхи хэлэ, литературын багшанарай хүдэлмэри шалганагүй, тэдэнэртэ ямаршье туһаламжа хүргэнэгүй.

Тиихэдэ зарим аймгүйсэдкомой гэгээрэлэй таһагууд түрэлхи хэлэ заалгада анхаралаа тон һулаар табина.

Республикын һургуулинуудта түрэлхи хэлэ болон литература заалгые эрид һайжаруулха хэрэгтэ Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай дээдэ һургуули (буряад хэлэнэй кафедра) горитойхон туһаламжа хүргэхэ аргатайшье, боломжотойшье аад, теэд тиимэ туһаламжа хүргэнэгүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ һургуулинда түрэлхи хэлэ, литература заалгые эрид һайжаруулха талаар бага бэшэ хүдэлмэри ябуулагдана. Эхин болон найман жэлэй һургуулида үзэхэ буряад хэлэнэй грамматикын номууд шэнэдхэгдэһэн, дүримдэ оруулагдахаһаа гадна, удхынгаа талаар мүнөөнэй эрилтэдэ харюусамаар зохёогдоо. Багшада методическа туһаламжа хүргэхэ зорилгоор 1-дэхи, 4-дэхи болон 5-дахи, 8-дахи классуудта хэрэглэхэ диктантнууд болон изложенинүүдэй суглуулбаринууд шэнээр зохёогдожо хэблэгдээ. Түрэлхи хэлэнэй багшада үдэр бүри хэрэгтэй болохо Б-Д. Батоевой «Буряад хэлэнэй орфографида һургалга» гэжэ ном хэблэгдээд, һургуули бүхэндэ эльгээгдэнхэй.

Тиихэдэ манай эрхим багшанарай түрүү дүй дуршэл нэбтэрүүлхэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Жэшээнь, «Буряад һургуулиин түрэлхи хэлэ, литературын багшанарай дүй дуршэлһөө» гэжэ 3 суглуулбари гаргагдаа. Тэрээн соо республика дотороо мэдээжэ болоһон багшанар нүхэд Е. С. Куриганова, Н. А. Тулусоева, Ц-Ж. Сультимов, Х. Д. Дамдинова болон бусадай баян дүй дуршэл тухай тодорхойгоор хэлэгдэһэн, тиихэдэ тэдэнэр өөһэдөөшье статьянуудые бэшэһэн юм.

Ахалагша 5-дахи, 8-дахи классуудта түрэлхи хэлэ болон литература зааха методиконуудай мүнөө болотор зохёогдоогүйнь багшанарта мэдээжэ. Тиимэһээ 5-дахи, 8-дахи классуудта буряад хэлэнэй грамматика зааха методико зохёохоор педагогикын эрдэмэй кандидат Ц-Ж. Цыдыпов үнихэнэй ажалладаг. Мүнөө буряад хэлэ зааха методико табижа дүүргээд, номой хэблэлдэ тушаагаа.

9-дэхи, 10-дахи классуудта буряад литература зааха методико зохёогдожо байна. Тэрэ ном 1967 ондо хэблэгдэхээр хараалагдана.

Буряад литературын хэшээлнүүдые үрэ дүн һайнтай, ажабайдалтай нягта холбоотой болгохын хэрэгтэ элдэб янзын зураглан харуулгын туһаламжанууд тон ехэ удха шанартай ха юм. Энэ эрилтые бэелүүлхэ зорилгоор Гэгээрэлэй министерство болон багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институт Буряадай Уран зохёолшодой союзтай хамта хэдэн янзын альбомуудые хэблэлдэ бэлдэжэ байна. Жэшээнь, «Совет буряадай уран зохёолшод» гэһэн альбом дотор 20 гаран буряад литературын элитэ уран зохёолшодой портредууд хэблэгдээ. Тэдэнэй дунда Х. Намсараевай, А. Тороевой, Сороковиков-Малайн болон бусадай портредууд байха.

Һурагшадые шүлэг, басни болон прозаическа зохёолнуудые уран гоёор, хүнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр уншуулжа, хэлүүлжэ һургалга—түрэлхи литературын багша бүхэнэй нангин уялга ха юм.

Д. ОШОРОВ,
республикын Гэгээрэлэй министерствын инспектор.

Хүндэ машинануудые бүтээдэг С. М. Кировэй нэрэмжэтэ (ГДР) Лейпцигтэхи завод мүнөө жэл ЕДК-80 1, ЕДК—300 түхэлэй, түмэр замай 60 кран Советскэ Союзда үгэхэ юм. Эдэнь СССР ГДР хоёрой хоорондын худалдаа наймаанай хэлсээнэй үндэһөөр бүтээгдэхэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эльгээгдэхээр бэлэн болоод байһан ЕДК-80 1 түхэлэй кранууд. ЦБ—АПН-эй фото.

# СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

## Польшын технигүүдэй конгресс

«Шанарай түлөө мүнөө тэмсэхэ» гэһэн уряатайгаар Польшын технигүүдэй 5-дахи конгресс Забжада (Дээдэ Селези) болоо. Тэрээндэ 1900 делегат, ПОРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Владислав Гомулка, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Юзеф Циранкевич түрүүтэй парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд хабаадалсаа.

Конгресс хадаа арадай ажахын бүхы һалбаринуудые һэльбэн һайжаруулха хэрэгтэ арадай Польшын 500 мянган тоото инженер, технигүүдэй түйлаһан амжалтануудые харуулаа.

## СОЦИОЛОГУУДАЙ КОНФЕРЕНЦИ

«Мүнөөнэй югослав общеcтвын ангиин талаар байгуулламжын хубилалта» гэһэн темээр Югославиин социологуудай научна конференци Сплит городто болоод дүүрэбэ. Тэрэнэй хүдэлмэридэ СССР-эй, США-гай, Чехословакиин, Польшын, ГДР-эй, Венгриин болон Румыниин эрдэмтэд хабаадалсаа.

Конференциин үзэмжэдэ 30 элидхэл хабаадагшадайнь зүгһөө табигдаһан байна.

## ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭГДЭБЭ

1965 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай Польшын Главна статистическэ управлениин мэдээсэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Промышленностиин продукци бүхы дээрэнь гаргаха түсэб 102,5 процент дүүргэгдээ, энэ продукциин ургалта 9,1 процент болоо. Национальна доход зургаа тухай процентээр нэмээ.

43,8 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэн абтаа. 118,8 миллион тонно шулуу нүүрһэн, 22 миллион тонно хүрин нүүрһэн малтагдаа. 9 миллион үлүүтэй тонно булад хайлуулагдаһан. 6 миллион үлүүтэй тонно прокат гаргагдаһан байна.

Хэдэ хэдэн шухала барилганууд, тэрэ тоодо хамта дээрээ 625 мегаватт хүсэтэй шэнэ түрбогенераторнууд ашаглалгада үгтөө. 401 километр утатай түмэр замда электровозууд ябадаг болоо, орон дотор городой байрануудай түхэл маягтай 410 мянган комнато ашаглалгада үгтөө.

Үнгэрһэн жэл хүдөө ажахыда угаа таатай һайн байгаа. Таряан ажахын продукци 8,2 процентээр, мал ажалай продукци 6,2 процентээр нэмээ, ороһото гол таряанай ургаса, илангаяа газар тарялангай үйлэдбэриин кооперативуудта дээшэлһэн байна. Мүнөө хүдөө ажахы 122,2 мянган трактортой. Госсельхозуудай гаргадаг продукци 14 процентээр нэмээ. Ороной таряашадай урхэтэнүүдэй 75 процентнь, госсельхозуудай 96 гаран процентнь электрын элшэ хүсөөр хангагданхай.

Польшын зоной тоо 1965 оной эсэстэ 31,6 милион хүн болоо.

## Совет-кубын худалдаа наймаанай хэлсээн

Гаванада совет-кубын худалдаа наймаанай хэлсээн хани ёһоной, аха дүүгэй харилсаа холбоотой байлгын оршон байдалда боложо, амжалтатайгаар дүүрээ. Тэрээнэй эсэстэ СССР Кубын Республика хоёрой хоорондо 1966 ондо худалдаа наймаа эрхилэлгэ тухай протоколдо гар табигдаа.

Протоколой ёһоор Советскэ Союз нефть, нефтепродукт, хара болон үнгэтэ металл, хюрөөдэһэн модо, үтэгжүүлгэ, зэр зэмсэг, эдеэ хоолой зүйл, эм дом, Кубын экономикодо болон арад зондо шухала хэрэгтэй бусад эд бараа Кубада худалдаха болоо.

Кубын Республика сэбэрлэгдээгүй саахар, тамхи, тамхинай зүйлнүүд болон бусад эд бараа Советскэ Союзда үгэхэ байна.

СССР Куба хоёрой хоорондохи худалдаа наймаанай хэмжээн 1966 ондо урда жэлэйхитэй сасуулбал 20 гаран процентээр нэмэхэ.

Кубын Республикада Советскэ Союзай зүгһөө түрсэ багатай удаан болзорой урьһаламжа үгэхэ тухай хэлсээн баталагдаа.

## ДРВ-гэй ГАДААДЫН ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ АМЖАЛТА

1965 ондо гадаадын худалдаа наймаа эрхилхэ түсэбые Вьетнамай Демократическа Республика дүүргээ. Энээн тухай мэдээсэхэ зуураа, ВИА агентство иигэжэ заана. Бусад оронуудтай ДРВ-гэй худалдаа наймаанай харилсаае һуларуулха гэжэ американ империалистнуудай аһан шадалаараа оролдожо байһан эрхэ байдалда иимэ амжалта түйлагдаа.

Эд бараа газаашань худалдаха түсэб 2,7 процентээр үлүүлэн дүүргэгдээ. Орон дотор, гол түлэб промышленность болон хүдөө ажахыда техническэ эрид хубилалта хэхэ, шухала эд хэрэгсэлнүүдые ондоо оронуудһаа худалдажа абаха хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулагдаа.

## Болгариин эрдэмтэдэй суглаан

Болгариин Хүдөө ажахын наукануудай академиин жэл бүриин хамтын суглаан Софида һаяхан болоо.

Академи 25 тусхай институдтай, 2 түбэй лабораторитой, 14 тусхай, 15 комплексно туршалгын станцинуудтай юм. Имагтал һүүлшын хоёр жэлэй турша соо академиин научна хүдэлмэрилэгшэд 163 асуудалаар, 779 темээр ажаллаһан байна. Ороһо таряа ургуулан абалгаар, саад болон овощ тарилгаар, элдэб хүдэлмэри оньһожоруулгаар, хими хэрэглэлгээр, малай хойноһоо харууһалгаар тэдэнэр хэдэ хэдэн ухаалалгын хүдэлмэри хэһэн байна.

Болгариин биохимическэ, технологическа эрхим шанартай помидорнууд харин дэлгүүрнүүд дээрэ ехэ гүйсэтэй байдаг. Ой модоной институдай хүдэлмэрилэгшэд модо һуулган тариха, тус тус түхэлэй ой модые һэргээхэ онол аргануудые хараалан зохёоһон байна. Хүдөө ажахые оньһожоруулгын, электрижүүлгын институдта овощ тариха юрын сеялкэ, үрэ жэмэс хуряадаг машина ухаалан зохёогдоо.

Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай мэргэжэлтэдэй туһаламжа Болгариин хүдөө ажахын наукын хүгжэлтэдэ таарамжатай һайн нүлөө үзүүлээ.

Академиин түйлалтануудай дүнгүүд хамтын тоосоото суглаан дээрэ гаргагдаа, научна институдууд болон туршалгын станцинуудай хүдэлмэриин шэнэ түсэб батала абтаа. (ТАСС).

# ХЭҺЭН ХЭРЭГЫНЬ МҮНХЭ

Үнгэрhэн зуун жэлэй hүүлээр баригдажа дүүргэгдэhэн түмэр зам хадаа Байгалай үмэнэдэхи түүхэдэ ехэхэн хубилалта үзүүлээ юм. Дээдэ-Үдэ хадаа түмэр замые холболдуулhан горитойхон пункт болоhон байгаа. Тэрэ гэhэнhээ хойшо промышленнэ шэнэ предприятинууд баригдажа, түмэр замшадай хүдэлмэришэн анги бии боложо эхилhэн байна.

1900 ондо Дээдэ-Үдэдэ паровозой депо баригдажа дүүргэгдээ. Тэндэ дүршэлтэй хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд хүдэлhэн байха юм. Тэдэнэй олонхидынь революционно үзэлтэй хүнүүд байhан. Тиимэhээ тэдэнэр марксистска кружогуудай хүдэлмэрилжэ байhан городуудтай холбоо барисаатай байжа, Дээдэ-Үдэдэ революционно хүдэлөөе анха түрүүлэн хүтэлбэрилhэн байгаа.

Тэдэ жэлнүүдтэ социал-демократическа кружогууд Эрхүүдэ, Шэтэдэ, Дээдэ-Үдэдэ байгуулагдаhан юм. Түрүүшын революционно кружогуудай хүдэлмэриие Емельян Ярославский хүтэлбэрилhэн байна.

1902—1903 онуудта Дээдэ-Үдэдэ социал-демократическа бүлэг байгуулагдаhан юм. Тэрэ бүлэгтэ Зайковский, Воден, Носков, Шульц, Гордеев, Ковригин ороhон байна. 1905 оной восстаниин урда тээхэнэ Новониколаевскhаа (мүнөөнэй Новосибирск) хүдэлмэришэд Гольдсобель, Милютинский гэгшэд ерэhэн байгаа.

Тэрэ бүлэг хүдэлмэришэдэй дунда хуудаhа тарааха, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха талаар ехэ хүдэлмэри хэhэн байха юм.

1904 оной майн 1-дэ хүдэлмэришэдэй түрүүшын маевко боложо, тэрээндэ 200 шахуу хүдэлмэришэд хабаадалсаhан байгаа. Тэндэ ород-япон дайнай удха шанар тухай хүдэлмэришэдтэ ойлгуулhан юм. Майн нэгэнэй hайндэртэ хабаадагшадые жандармынхид намнажа тарааhан гэхэ.

Тэрэ оной июль—август hаранuудта Дээдэ-Үдэдэ хүдэлмэришэдэй түрүүшын буhалгаан болоо. Тэрэниие стачечна комитет хүтэлбэрилhэн байха юм. Тэрээндэ студентнэр, мүн алба хаагшад, телеграфистнар туhа хүргэhэн байгаа. Городто «Верхнеудинская листовка» гаргагдадаг болоо. Листовка хадаа орон доторойнгоо болон фронт дээрэхи байдалые зондо дуулгадаг байhан. Городой предприятинуудта 8 часай хүдэлмэриин үдэр тогтоогдоhон юм. Түмэр замшье стачечна комитедэй мэдэлдэ ороhон байгаа. Арадай дружина байгуулагдажа, hуралсал эмхидхэгдэhэн байна. Митинг, суглаа, демонстраци үнгэргэгдэдэг болоо. Тэрэ үедэ таряашадшье hэримжэтэй боложо, хүдэлөөндэ хабаадалсаа. Байгал шадарай Хударын, Троицкын волостьнуудта, мүн Сүхын, Хүдэриин волостьдо, Сэлэнгын уездэ болон бусад газарнуудта таряашад хаанта засагта эсэргүү буhалгаа хээ.

Гэбэшье ородой түрүүшын революци дарагдаhан юм. Сибирь болон Забайкалида болоhон хүдэлөөнhөө сошордоhон хаанта засаг манай иишэ зэрлиг экспедици эльгээhэн гэхэ. Тэдэ экспедицинь Слюдянка, Мысовая станцинуудта hүйд татаа. Тэдэнэрэй гарта орожо И. В. Бабушкин болон бусад алуулhан байна. Дээдэ-Үдэдэ болоhон хүдэлөөн дарагдажа, 70 шахуу хүн тушаагдаа.

Хүдэлөөе хүтэлбэрилhэн табан хүн боогдожо алагдахаар сүүдлэгдээ. Тэдэнэр эгээн эрэлхэг зоригтой, юунhээшье хойшоо харахагүй хүнүүд байhан.

Илья Григорьевич Шульц Дээдэ-Үдэдэ түрэhэн, 23 наhатай байгаа. Һургуулида эндээ hураа. Монгол, хитад, буряад хэлэ hайн мэдэдэг hэн ха. Үргөөдэ (Улаан-Баатарта) ойр зуура оршуулагшаар ажаллаhан. Агитационно хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулаа, листовко, уряа лозунг тараагаа, хүдэлмэришэд болон солдадуудай дунда үгэ хэлэдэг байhан юм.

## Табан коммунистнуудай саазалуулhаар 50 жэлэй дурасхаалда

Николай Анисимович Гордеев саазалуулагшадай дунда эгээн залуунь—21 наhатай hэн. Тэрэ деподо токарёор хүдэлөө. РСДРП-гэй бүлгэмэй эдэбхитэй гэшүүн бэлэй. Арадай дружиные эмхидхэhэн түрүүшынь начальник байhан. Арад зоной дунда агитаци, пропаганда ехээр ябуулаа.

Николай Александрович Милютинский—машинист. РСДРП-гэй Сибириин отделениин даабаряар восстаниин болохын урда тээхэнэ Дээдэ-Үдэ ерэhэн юм. Восстанида бэлэдхэжэ байха үедэ Петровск-Забайкальскhаа буу зэбсэг асаржа, арадай дружинынхидта үгэhэн байна. Стачечна комитедтэ ехэ хүдэлмэри хээ.

Александр Аполлонович Гольдсобель Варшавада 1853 ондо түрэhэн. Поляк яhанай. Гимнази дүүргэhэнэйнгээ удаа кадетскэ корпусто ороо. Удангүй студентнэрэй подпольно организацида ябажа, революционно хүдэлмэри ябуулhан байна. Тэрэнэйнгээ түлөө 1870 ондо Петропавловска хэрэмдэ хаалгаад, 1871 ондо Олонецкэ губерни зарагдаhан юм. Тэндэ дахяад революционно хүдэлмэри ябуулаа. Сибириин социал-демократическа Союз тэрэниие Дээдэ-Үдэ эльгээhэн байгаа. Эндэ түлишын складые даажа байха зуураа, социал-демократическа бүлгэмэй болон стачечна комитедэй бүхы хүдэлмэриие хүтэлбэрилhэн байна. 53 наhатайдаа саазалагдаа hэн.

Меер Донович Медведников инженер, зам харилсаанай участогай начальник байhан. «...Мэдэлдэ байhан хүдэлмэришэдэй зэбсэгтэ дружинада хабаадалсалгадань туhалаа. Һангай байрые тэдэнэй мэдэлдэ үгэжэ, буу зэбсэгээ хааха складынь болгоолгоо. Хүнүүдые хүлhэлжэ тэрэниие даалгаа...» гэжэ сүүдэйнь шиидхэбэри соо бэшэгдэhэн байна. Полициин ноёдые, жандармын корпусые тоодоггүй байгаа.

* * *

Эдэ табан коммунистнуудта, Дээдэ-Үдэдэ болоhон стачкые хүтэлбэрилэгшэдтэ толгойн саазэ хэхэ шиидхэбэри гаргагдаhан байна.

1906 оной февралиин 12 (25) Дээдэ-Үдэ вокзалай саада тээхэнэ ой модон соо, олоной нюдэн дээрэ тэдэниие саазалхаяа түхеэрhэн юм.

Сүүдлүүлэгшэдые товарна вагон соо хаажа, шанга харуул табиhан байна. Үдэрэй 4 часта саазэ хэхэ газарта тэдэниие абаашаба. Зониие hүрдөөхын тулада түмэр замшадай бүлэ—400 хүниие тэндэ абаашажа харуулба.

Саазалуулхынгаа урда тээхэнэ Милютинский «Маниие саазалхань. Юунэй түлөө бидэ тэмсэнэбибди, тэрэ тэмсэлнай илахал байха!.. Росси сүлөөлэгдэхэ!...» гэжэ хашхаржал үрдөө.

Сугларhан зон тэсэжэ ядаад: «Бү алагты! Бү үлгэгты, муухай алуурашад!» гэжэ хашхараад, харуулшадые үрсэгэ түрсэгэ гэтэр түлхеэд, саазалагдажа байhан хүнүүд тээшэ гүйлдэжэрхибэ. Офицерынь Медведниковые буудаа. Малютинскиие жадаар хадхаа... Солдадууд үймэhэн зон руу буудажа, хүнүүдшье алуулба, шархатаба. Булта тэрьедэжэ тараба.

Зэрлиг алуурашад революционно тэмсэл тухай hанал үндэhөөрнь таhалаабди гэжэ бодоhон байгаа. Теэд революционно тэмсэл нюусаар үргэлжэлhөөр лэ байба.

Хойто тээнь эгсэ жэл болоод, 1907 оной февралиин 25-да саазалуулагдаhан табан коммунистнуудай хүүр дээрэ Дээдэ-Үдын хүн зон сугларжа, гашуудалай митинг hэн байна. 1917—1918 онуудта тиимэ митингнүүд боложо, революционно сэрэгшэд хүүрэй дэргэ хүндэлэлэй харуулда зогсоhон байха юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай урда 1905—1907 онуудай революцида хабаадагша архитектор... товой проектээр дурасхаалай... шөө бодхоогдоhон юм. Хүшөө... hуури доронь табан хушуу... улаан одон хэгдэнхэй. Тэрэнэй... гэ ошонhоонь эдэ гурбан хушуу... хүшөө бодхоогдонхой. Саазалагдаhан коммунистнуудай нэрэтэй дурасхаалай самбар тэрээндэ бэ... жүүлэгдэhэн байха юм.

1906 ондо саазалалга хэhэн... зар бүтүү ой байhан. Мүнөө тэндэ Шишковко гэжэ горитойхон тосхон бии болошоо. Гольдсобелиин, Шульцын, Гордеевэй, Милютинскиин, Медведниковэй нэрэмжэтэ шэнэ гудамжанууд тэндэ бии болгогдоо.

Тэрэ хүшөө Гагаринай нэрэмжэтэ гудамжын үзүүртэ, Шульцын нэрэмжэтэ гудамжада таригдаhан сэсэрлиг соо бодхоогдонхой.

Стачечна комитедэй байhан... тэ дурасхаалай самбар хадаатай. Тэрэ гэр мүнөө 7-дохи эхин... гуули эзэлнэ. Тэрэшэлэн паровозно депогой байhан гэртэ баhа дурасхаалай самбар бэхижүүлэгдэнхэй. Урдань вокзальна гэжэ нэртэй байhан гудамжа мүнөө 1905 оной революциин нэрэтэй болгогдоо.

Мүнөөдэр—февралиин 25-да манай городто түрүүшын коммунистнуудай саазалуулагдаhаар 60 жэл болоhон үдэр хүсэбэ.

**Р. СЕРЕБРЯКОВА.**

* ▪ *

# Аха нүхэдэйнгөө зүргөөр...

Улаан-Үдэ хотымнай түүхэтэ талмайнуудай нэгэн болоhон Соведүүдэй талмай дээрэ республикын пионернүүд сугларжа, Октябриин ашаар туйлагдаhан амжалтые улам үргэдхэхын, түүхэтэ материалнуудые суглуулжа, аха нүхэдөө балсуулхын зорилгоор холын аян замда зорибо. Энэ аяншалгань «Ошонhоо дүлэн сасарха» гэhэн гаршаг доро үнгэргэгдэхэ юм. Талмай дээрэ нэгэ жэгдээр алхалан гараhан пионернүүдые ударидажа ябаhан хоёрдохи hургуулиин багша нүхэр Уланов республикын аяншалагшадай штабай начальник нүхэр Н. Х. Халзановта республикын аяншалагшадай отрядуудай холын аян замда зорихоор бэлэн болоhон тухай элидхэнэ.

— Таанадай гайхамшагта энэ аяншалга мүнөөдэр тэмдэглэгдэжэ байгаа Совет Арми, Далайн-Сэрэгэй Флодой 48 жэлэй ойн hайндэртэй, мүн бүхы совет арадай партиин XXIII съездые ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтаха гэhэн патриотическа дэбжэлтын оршон байдалтай үдэрнүүдтэй дайралдахань. Холын аян замда зориhон таанарта ябаhан, хүрэhэн лэ газартаа амжалта туйлажа бусахыетнай хүсэнэб,—гээд нүхэр Халзанов хэлэнэ.

Совет засагай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан хизаар ороноо шэнжэлэгшэдэй зорилгонь хадаа—түүхэтэ газарнуудаар ябажа, тодоруулагдаагүй hонин материалнуудые суглуулжа, «Октябриин хуудаhан» гэhэн дэбтэртэ үгэхэ болоно. Эдэ бүгэдээ аян замда зоригшод эстафетэ—альбомой хуудаhан дээрэ бэшээжэ, тэмдэглэжэ ябаха юм. Республикын аймагууд бүхэнhөө ерэhэн пионернүүд хото, тосхон нютагууд бүхэнэй намтар, совет засагай жэлнүүдтэ хүгжэн hалбарhан hонирхолтой үзэгдэлнүүдээ бэшэхэ зорилготой.

Октябриин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан пионернүүдэй бүхэсоюзна аяншалга уужам дэлгэр Эхэ орон доторнай эхилэнхэй. Ленин багшын нэрэмжэтэ хотын пионернүүд Декабристнуудай талмайhаа эхилжэ, холын аян замда зоринхой. Эдэнэр эстафетэеэ Братск хүрэтэр асарха юм. Тиихэдээ Владивостогой эдир аяншалагшад мүн лэ Братск хүрэтэр ябаха болоно. Аян замда зориhон эдэнэр түмэр харгын захаар ябажа, Братск хото хүрэхэ. Манай республикын пионернүүд Шэтын хизаар ороноо шэнжэлэгшэдэй дамжуулhан эстафетые Петровск-Забайкальскhаа абаад, Выдрино станци хүргэхэ. Тэндэhээ Эрхүүгэй областиин пионернүүд эстафетэеэ саашань абаашаха болоно.

Соведүүдэй талмай дээрэ сугларагшад граждан болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнуудта хабаадалсажа, совет засагай түлөө ами наhаяа алдаhан аха нүхэдтөө зорюулан, унтаршагүй гал носоохо болоно. Энэнь совет засагай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаhан «Ошонhоо—дүлэн» гэhэн аяншалгын hүлдэ тэмдэгынь болоно.

— Гал носоохо! — гэhэн команда үгтэжэ, дүрбэн пионернүүд харайлдажа ерээд, тусхай амhарта соо гал носооно...

Республикынгаа хизаар ороноо шэнжэлхээр зориhон пионернүүдэй урда ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр Гармаев, республикын сэрэгэй комиссариадай түлөөлэгшэ Кривченикер, аяншалагшадай станциин директор Богомолов гэгшэд үдэшэлгын халуун үгэнүүдые хэлэхэ зуураа, орденто республикадамнай Советскэ Союзай 31 Геройнууд бии, мүн «Алдар солын» хоёрдохи, гурбадахи шатын орденоор шагнагдаhан 300-гаад сэрэгшэд Улаан-Үдэ хотымнай предприятинуудта ажаллана гэжэ мэдээсэ. Эдэ бүгэдэ hонирхолтой мэдээсэлнүүдэй мүрөөр холын аян замда зоригшодтоо амжалта хүсэhэн байна.

Талмай дээрэ сугларагшад совет засагай түлөө наhаяа бараhан аха нүхэдэйнгөө дурасхаалта хүшөөдэ ошожо, баглаа сэсэгүүдые табиhан байна.

Совет засагай байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойдо зорюулан, холын аян замда гарагшад республикын пионер, hурагшадта хандаhан хандалга бэшэг уншаа. «Аха нүхэдэйнгөө хүүр, геройнуудай дурасхаалта хүшөөнүүдые шефтээ абая. Манай арадай зол жаргалай түлөө тэмсэгшэдэй түүхэ байгуулгада өөhэдынгөө хубитые оруулалсая. Һургуули бүхэндэ хизаар ороноо шэнжэлэгшэдэй музей. Эдэ бүгэдэ Агуухэ Октябриин 50 жэлэй ойдо маанадай бэлэг болог лэ!» гэжэ хандалга соонь хэлэгдэнэ.

Эсэхэ сусахые мэдэнгүй, аха нүхэдэйнгөө зүргэ шэнжэлхээр аян замда зоригшодтоо амжалта хүсэн үлээ.

**Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.**

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: пионернүүд Соведүүдэй талмай дээрэ. Нүгөөдэ зураг дээрэнь—баглаа сэсэгүүдые үргэhэн hурагшад совет засагай түлөө ами наhала үгэгшэдэй дурасхаалта хүшөө тээшэ ошожо ябана.

**АВТОРАЙ фото.**

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэhэнэй ёhоор, мүнөөдэр республика доторнай сагай улари иимэ байхаар хүлеэгдэнэ:

Үүлэтэйшэг байбашье, саhан орохогүй, Байгалай хойто захаар лэ бага зэргээр хярмаглаха. Хойто аймагуудта 20—25, бэшэндэ 15—20, Улаан-Үдэдэ hүниндөө 24—26, үдэртөө 16—18 градус хүйтэн болохо.

**Февралиин 26—27-ной үдэрнүүдтэ республикын урда талаар бага зэргэ саhан орохо. Хойто аймагуудта hүниндөө 34—39, бэшэндэ 27—32, үдэртөө 12—17 градус хүйтэн болохо.**

РАССКАЗ

# Х Ү Н

Арбан табанай hара hарьдагай саанаhаа hаяхан бултайгаад, дүүрэн сагаан шарайгаа мэшээн, минии гэрэй сонхоор hүлэмхихэн гэрэлээ адхаба. Харанхы, хооhон гэр соогоо халуун сэдьхэлэйнгээ галханиие түлижэ, унтаха цурагүй хэбтэhэн минии зосоо hард гэжэ носоhон альганай шэнээн саарhандал ойро зуура гал аhажа, шүрдэгэрхэн хоёр хүл дээрэм бодхообо.

«Һарын арбан табан ха юм. Э-э мартаа аалши? Үдэр бүриингөө жэжэ бужа ажалда тархяа эрьеэд, маргантаадшье ябаа гээшэ хаб даа. Теэд тэрэ гэhээр олохон жэлшье үнгэршэбэ гээшэ ха».

—Хоёр hара мүнгэ суглуулжа, тээсгэн абаhан шэнэхэн костюмаа үмдөөд, гудамжада гарабаб.

«Олохон жэл даа, аяар найман жэл; хаана байгаа найман жэл гээшэб! Эгээл иимэ сэлмэг, одо мүшэдөөр олон, аажамхан үдэшэлэн нютагайнгаа үльгэршэ үбгэнэйдэ ороо бэлэйб. Ородогоороол орожо ерээл hэн хаби, абяа гараагүйдэм ябадалаарни таняад;

— О-о, хүбүүн, ерээ гүш? Дүтэлэ даа наашаа, нэгэ иимэ үльгэр хөөрэhүүби,— гэжэ угтаа бэлэй. Би дүтэлэн hуужа, шагнахаар түхеэрбэб.

«Эртэ балар сагта бэлэй. Хан Гарууди шубуунай, хадын эзэн арсаланай үшөө үгы байхада hэн хаш даа. Нарагүй хүйтэн, hарагүй сэбдэг, харанхы юртэмсэ дэлхэй хиибараан соо эрьелдэн юрьежэ, хүүежэ, юумэн бүхэн эмхи гуримгүй байгаа бэлэй. Газар Эхын галта улаан зүрхэн соохоо ган булад бэетэй, гал сахилгаан ухаатай, хүлдөө хүсэтэй, гартаа оньhотой хүн мүндэлжэ, хоёр алаг нюдэеэ эрьелдүүлэн байжа хараад, хурса hонор ухаагаа гүйлгэн байжа шалгаад, энэ юртэмсын эзэн би—Хүн—болохо ёhотойб гээ hэн ха. Хиибараан соо хүдэлhэн Хорвоо юртэмсын энгэрhээ хоёр бүмбэгэ абажа дээшэнь шэдэhэн юм гэдэг. Балсанта баруун гарhаань мултарhан бүмбэгэнь наран болоjo дэгдэhэн, зүүн гарhаа мултарhаниинь hара болоjo hаадагтаhан байгаа хаш.

«Амитан бүхэниие аярхуулан, баясуулан шарагты, газар дээрэ туяа гэрэлээ таhалдуулангүй ээлжээгээр мүндэлжэ байгты! Энэ дэлхэйе эзэмдэжэ абаhан хойноо, битнай тандаа ниидэжэ ошохоб. Тэрэ болотор сая саг хэрэгтэй; түмэн арадые ургуулха ёhотойб. Ангаха сагай болоо hаа, аадар бороо эльгэгты, даараха сагай болоо hаа дулаа элшэ эльгэгты. Сая сагай ошоходо, сарюун гэрэлтнай мүхэхэ, шэнэ арюун нараяа шэнэлэн хүнүүд дархалха-а»,—гэжэ юрөөн хүүнэн байхадань, Газар Эхэнь баясажа, хүйhыень хүндэжэ табяа hэн ха даа.

Тэрэ хүн ябаа ябаа, ямарш зоболон үзөөд хараад, галгүй газартань гал үгэжэ, ногоогүй газарта ногоо ургуулжа, бодос бүхэниие ашаглажа, байгаалиие хубилгаhан, юртэмсые доhолгоhон юм шуу даа. Ай даа, Агуу ехэ Хүнэй Газар Эхэhээ мүндэлөөгүй hаань, байдал барга, баран юумэн амигүй байха бэлэй даа.

Хүн! Энэ гайхамшагта нэрээ үндэрөөр сахижа ябаарайш, хүбүүмни. Хүн нэрээ бү алдаарай. Гадаhата одонhоо бууhан заяатайш, Газар Эхэhээ гараhан түүхэтэйш.

Хүн нэрээ дээрэ үргэжэ ябагты гэжэ үрэ хүүгэдтээш хэлээрэйш, зай гү, хүбүүмни?»—гэжэ үгэлөөд буурал үбгэнэй сонхоороо шагаахадань, армаг тэргын мөөр шэнги түхэреэн, аглаг номиноор мэшээн хөөрэhэн арбан табанай hара маша hайханаар малайн байгаа бэлэй.

Һара тээшэ гараараа заажа:

— Теэд hара тээшэ хүнэй хүбүүд ниидэнэ бэшэ аал?—гэжэ асуугаад;—«Ниидэнэ даа, ниидэнэ! Шэнэ hарашье хэхэ сагнай тулаа!»—гэhыень мартадаггүйб!

Тэрэ гэhээр найман жэл үнгэршөө. Үльгэршэ буурал баабаймнайш наhа барашоо. Би тиихэдэ арбатай ябаа hэм, мүнөө арба найматайб.

Һарын арбан табан бүхэндэ үльгэршэ баабайнгаа урсахан гэртэ орожо гарадагби.

— Үбгэн баабайн үгыш hаа, үльгэрынь үеын үедэ hуухал, теэд Хүн тухай үльгэр үхэлгүй hуунгүйш яахаб даа.

Хүн нэрэеэ нара, hара шэнги дээрэ үргэжэ, хэсүү сагуудта нугарангүй, хэhэн ажалаараа хэтэ мүнхэдөө оршоёл гэжэ би үльгэрыень үргэлжэлүүлэн, үетэн нүхэдтөө, үхибүүд багашуулдаа түүрээдэг болонхойб.

Хүн! Нээрээшье гайхамшаг үгэ!

**Ц-Д. ХАМАЕВ.**

## Совет-иранай хоорондын харилсаандахи шэнэ хуудаhан

ТЕГЕРАН, февралиин 23. (ТАСС). Иранай парламентын дээдэ палата—сенат экономическа, техническэ харилсаан тухай байгша оной январиин 13-да Москвада баталагдаhан совет-иранай хэлсээе мүнөөдэр нэгэн дуугаар hайшаагаа. Үгэ хэлэгшэд бултадаа энэ хэлсээнэй Иранда угаа ехэ удха шанартай байhые тэмдэглэбэ. Сенатор Джаханбани үгэ хэлэхэдээ, эдэ хэлсээнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ—сенадай хүдэлмэридэхи тон шухала ушарнуудай нэгэн болоно гэбэ. Иран арадай хүсэл эрмэлзэл бэелээ. Тус хэлсээе баталhан ушар Иран Советскэ Союз хоёрой хоорондын харилсаанай шэнэ хуудаhан болоно гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

Премьер-министр Амир Аббас Ховейдэ экономическа, техническэ харилсаа холбоон тухай хэлсээн бүхы иран арадта ашатай туhатай байха гэжэ мэдүүлээ.

## Баруун Берлинэй СЕПГ-гэй правлениин заседани

БАРУУН БЕРЛИН, февралиин 23. (ТАСС). Баруун Берлинэй СЕПГ-гэй правлени үсэгэлдэр үдэшэ тусхай суглаа хэжэ, Баруун Берлинэй СЕПГ-гэй нэгэдэхи съезд үнгэргэхые хориhон засагаархидай захиралта эрид буруушааба.

Энэ суглаан тухай мэдээсэл дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: «Демократическа партида конституцияар олгогдоhон эрхэдэ огто таарахагүй энэ хэмжээень» Баруун Берлинэй СЕПГ-гэй правлени эрид буруушаана.

Партиин нэгэдэхи съезд февралиин 25-hаа 27 хүрэтэр үнгэргэхые хориhыень буруушаажа, баруун гүрэнүүдэй сэрэгэй засагаархидта, Баруун Берлинэй сенадта мэдүүлхэ, дэлхэйн олон оронуудай хэблэлэй түлөөлэгшэдhөө ороhон асуудалнуудтай дашарамдуулан, пресс-конференци үнгэргэхыень правлениин нэгэдэхи секретарь нүхэр Герхард Данелиуста правлени даалгаа гэжэ коммюнике дотор тэмдэглэгдэнэ.

«Партийна правлени Баруун Берлинэй СЕПГ-гэй нэгэдэхи съездые 1966 оной май соо үнгэргэхэ шиидхэбэри гаргаа» гэжэ коммюникегэй түгэсхэл дотор хэлэгдэнэ.

## Совет эстрадын амжалта

АККРА. (ТАСС). Баруун Африкын оронуудта совет эстрадын артистнуудай наадалга Аккрадахи «Искусствын түб» гэжэ байшан соо түгэсхэлэй ехэ концерт табилгаар дүүрээ. Совет артистнууд Центральна Африкын Республикада, Чадай Республикада, Камерунда, Нигеридэ, Тогодо, Дагомейдэ, Ганада өөрынгөө уран шадабариие ехэ амжалтатайгаар харуулаа.

## Кваме Нкрума Дели ерээ

ДЕЛИ. (ТАСС). Ганын президент Кваме Нкрума Карачиhаа Дели ерээ. Нкрума албанай хэрэгээр Вьетнамай Демократическа Республика ошожо ябана. Делидэхи аэродром дээрэ К. Нкрумые Индиин премьер-министр Индира Ганди угтаа. Ганын президент Ханой ошохынгоо урда тээ КНР-тэ хүрэхэ юм ха.

## Ганада урбалта болобо

ЛОНДОН, февралиин 24. (ТАСС). Аккрын радиое дурдан гадаадын агентствэнүүдэй мэдээсэhэнэй ёhоор, мүнөөдэр Ганада сэрэгэй урбалта хэгдээ. Армиинхид хуули засаг гартаа абаба. Мүнөө хилын саана ябажа байhан (мүнөөдэр Пекин ерэhэн) республикын президент Кваме Нкрума тушаалhаа буулгагдаа, правительствын министрнүүд отставкада гаргагдаа, парламент ба Арадай конвент гэжэ засаг баригша парти тараагдаа.

## Интервентнүүдэй гээлтэ хоролто

ХАНОЙ, февралиин 23. (ТАСС). Нэгэ hарын турша соо, январиин 9-hөө февралиин 9 хүрэтэр, Урда Вьетнамые сүлөөлхэ армиин сэрэгшэд ба партизанууд Урда Вьетнамай элдэб нютагуудта американска, Урда Вьетнамай ба Австралиин 6458 солдадые үгы хэhэн, шархатуулhан гү, али плендэ абаhан байна. Энээн тухай Вьетнамай информационно агентство Урда Вьетнамай патриодуудай «Сүлөөлэлгэ» агентствые дурдан мэдээсэбэ. Энэл үе соо Урда Вьетнамай патриодууд дайсанай элдэб янзын 276 самолёдые буудажа унагааhан, газар дээрэ hандааhан, сэрэгэй 86 машина дэлбэ сохиhон гү, али горитойгоор hандааhан, 105 миллиметрэй гурбан буу hамна сохиhон байна.

## Угандада юун болоноб?

КАМПАЛА. (ТАСС). Орон доторхи засагай бүхы эрхэ түлөөлэлгые гартаа абааб гэжэ Угандын премьер-министр Милтон Оботе мүнөөдэр соносхоо. Информациин департаментын тунхаглаhан соносхол дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: орон доторoo ниитын аюулгүй, түбшэн байдал хангалгын аша туhада Оботе иимэ ябуулга хэhэн байна. Гэхэтэй хамта премьер-министрэй захиралтаар Угандын түбэй правительствын табан министр баригдажа хаагдаа. Тэдэнэй нэрэнь дурдагданагүй.

Уганда — Зүүн-Африкадахи багашаг орон. Эндэ 7 миллион шахуу хүн ажаhуудаг. Уганда дүрбэн королевствэhээ бүридэнэ. Угандын президент Эдвард Фредерик Мутеса мүн баhа энэ ороной эгээн ехэ королевствын —Бугандын Кабак (король) нэрэтэй юм.

## Бирмэдэхи уhалуурин шэнэ барилга

РАНГУН. (ТАСС). Совет... Союзай техническэ, экономическа туhаламжаар Бирмын Че... молтау гэжэ нютагта уhалууриин ехэ барилга хэгдэжэ бай... хай. Түрүүшын 3 мянган а... газар hаядаа, болзорhоо ж... урид, уhалагдажа эхилхэнь. Э... дэхи барилгын дүүргэгдэхэд... ерэхэ жэл хоёр километр дам... баар хаагдан тогтоогдоhон е... нуур сөөрэмэй уhан 43 мянга... акр газар уhалха юм.

«Чемолтаугай эдлүүриин п... зар дээгүүр уhанай таран үн... луулха үдэр—түб Бирмын а... хубидахи ажабайдалые шэнэ... хэн хубилгалгын үдэр болохо... — гэжэ «Люта Пиду Нейзин» газетэ бэшэнэ. Уhалууриин ш... нэ барилга энэ нютагай эко... мическа хүгжэлтэдэ туhалха... гадна, мүн улад зоной ажаба... дал хубилгаха, социальна с... хубилалта үүсхэхэ байха. Э... газетэ совет мэргэжэлтэдэй х... hэн ажалые үндэрөөр сагн... зуураа, Чемолтау — совет, би... ман инженернүүд, техникүүд... хамтын оролдолго ба хани х... рилсаанай дэмбэрэлтэ тэмд... болоно гэжэ мэдүүлбэ.

## Сиридэхи байдал

КАИР, февралиин 23. (ТАСС). Дамаскын радиогой дамжуулые дурдан, МЕН агентство иигэжэ мэдээсэбэ: Сиридэхи Баас гэжэ партиин хүтэлбэри Сириин х... лын хаагдаhан тухай мүнөөдэр соносхоо. Тэрэшэлэн ороной аэропортнууд, далайн портнууд хаагдаа.

Сириин президентын совет... түрүүлэгшэ Амин Хафез, премь... ер-министр Салах Битар гэгшэ... дэй баригдажа хаагдаhан тухай... да Дамаскын радио мэдээсэбэ.

КАИР, февралиин 23. (ТАСС). МЕН агентствын дамжуулhан ёhоор, энэ үглөөгүүр Сириин ниислэлдэ комендантын час б... болгогдоо. Сиридэхи Баас гэжэ партиин хүтэлбэри иимэ шии... хэбэри гаргаhан байна. Саг з... рын конституциин хоригдоhон Национальна революционно со... ведэй тараагдаhан тухай мэдэ... сэл Дамаскын радиогоор дам... жуулагдаа.

Ороной оборонын хэрэг ген... рал-майор Хафез Аль-Азат... даалгагдаа гэhэн мэдүүлгэ С... ридэхи Баас партиин хүтэлб... тунхаглаа.

КАНБЕРРЭ, февралиин 2... (ТАСС). Сиридэхи засаг захи... гаае Баас гэжэ партиин... зуурын хүтэлбэри гартаа а... гэжэ мүнөөдэр Дамаскын ра... мэдээсэбэ.

Шэнэ хүтэлбэриин зүгhөө а... зондо хандаhан уряа радиог... дамжуулагдаа. Сири «элдэб... лэглэлнүүд ба империализм... эсэргүүсэн хододоо тэмсэхэ б... ха» гэжэ шэнэ хүтэлбэри... мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

Сириин хаагдаhан хүтэлбэ... лэгшэд сүүдлэгдэхэ байха г... соносхогдоо.

Генерал Хафез Аль-Азат о... роный министрээр томилог... гэжэ Дамаскын радио мэдээс...

## Пенсионернүүд Сиднейдэ жагсаал хэбэ

КАНБЕРРЭ, февралиин ... (ТАСС). Сиднейдэ үсэгэлдэр п... сионернүүдэй жагсаал бо... Эдэнэр үнэ сэнгүүдэй хүн... hые буруушаан, пенси дэ... лүүлхэ эрилтэ табиба. Аб... пенсимнай байрынгаа түлөө... дашье хүрэхөөр бэшэ бага б... на гэжэ мэдүүлээ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

## Мүнөөдэрэй номерто:

**Нэгэдэхи хуудаhанда:** «Экономикые партийна талаар хүтэлбэри» гэhэн түрүү бэшэг; «КПСС-эй XXIII съездые угтуулан» гэhэн гаршаг доро баярта мэдээсэлнүүд; ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд:

**Хоёрдохи хуудаhанда:** залуушуулда зорюулагдажа, «Горизонт» гэhэн юрэнхы гаршагтайгаар толилогдоо.

**Гурбадахи хуудаhанда:** «Ажалые научна ёhоор эмхидхэлгэ—сагай эрилтэ» гэhэн гаршаг доро Э. Сосновскаягай шэлэй заводhоо бэшэhэн корреспонденци; редакциин үдэрэй почтоhоо бэшэгүүд; хилын саанахи hонинууд.

**Дүрбэдэхи хуудаhанда:** «Совет засагай тогтоhоор табин жэлэй ойдо» гэhэн гаршаг доро А. Плавинскиин «Октябриин буревестнигүүд» гэhэн корреспонденци; спортын hонинууд.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Н01401. Зак. № 157.

БУРЯАД ҮНЭН
4-дэхи нюур.
1966 оной февралиин 25.